

LIETUVOS TARYBA
skelbia
Lietuvos nepriklausomybę

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario m. 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes šiuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo m. 18—23 d. 1917 metais, **skelbia atstautanti nepriklausomą, demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine VILNIUJE** ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau susauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas.

Vilnius, vasario 16 d. 1918 m.

Lietuvos Tarybos nariai:

Dr. J. Basanavičius, K. Bizauskas, M. Biržiška, S. Banaitis, P. Dovydaitis, St. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, St. Narutavičius, A. Petrušis, Dr. J. Šaulys, K. Šaulys, J. Šernas, A. Stulginskis, A. Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Vailokaitis, J. Vileišis.

(Tuo metu vyriausiuoju "Lietuvos aidą" redaktoriumi buvo Antanas Smetona)

MINĖJIMŲ ISTORIJS METMENYS

Aurelija M. Balašaitienė

Visais laikais, tiek Nepriklausomoje Lietuvoje, tiek pabėgėlių stovyklose, vėliau užsienyje gyvenantys buvę benamiai, tapę laisvų demokratijų piliečiais, organizavo Lietuvos istorinių įvykių minėjimus. Užsienyje ilgus metus buvo iškilmingai mi-

nima Vasario 16-oji su pakviestais paskaitininkais, choralais, iškilmingomis pamaldomis. Tačiau nuostabiai reikšminga kovo 11-osios istorinė Lietuvos laisvės motyvas ir daug iškentėjusios tautos džiaugsmo atodūsių.

Prieš keliolika metų į Clevelandą Vasario 16-osios

minėjimą pagrindiniu kalbėtoju buvo pakviestas dabartinis Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, tada JAV prezidento paskirtas Didžiųjų Ežerų valstijų administratoriaus prestižingoms pareigoms. Visada prisimenu jo net kelis kartus pakartotus žodžius: "Lietuva yra mano

vaikų žemė"... Ir prieš jį, ir po jo daugelis paskaitininkų kalbėjo per daug ilgai, nuvargindami publiką ir nepasakydami nieko įdomaus, kai kurie net nupasakodami Lietuvos istoriją nuo Gedimino ir Vytauto laikų. Po pertraukos paprastai vykdavo meninė programa, ar tai buvo tautiniai šokiai, ar

dainos. Visa tai pakeitė kovo 11-oji.

Niekada nepamiršiu tos dienos, kai apie vidurdienį televizijoje stebėdama tarptautines žinias staiga pamačiau Vytauto Landsbergio veidą ir nugirdau jo tvirtą pareiškimą, kad Lietuva paskelbė nepriklausomybę. Žinių komentatoriai tą naujieną kartojo, analizavo ir stebėjosi, kad Sovietų Sąjunga nesiima priemonių tam sustabdyti... Buvau nepaprastai nudžiuginta, bet ir gerokai sukrėsta... Staiga prisiminiau, kad Clevelando lietuvių namuose vyksta Čiurlionio ansamblio repeticija, kuriai vadovavo muzikas ir dirigentas Gediminas Purlys, o sopranų eilėse buvo mano dukra Jūratė. Šokau į automobilį ir nuskubėjau į Lietuvių namus. Įsiveržusi pro repeticijų kambario duris garsiai surikau: "Lietuva paskelbė nepriklausomybę!". Nuo fortepijono pasitraukė giliai nustebintas dirigentas, kažkas mane subarė už bereikalingą triukšmą, tačiau dalis choro narių nuskubėjo į barą, kuriame veikė televizija. Prisimenu, kai įvairių tautybių atstovai veržėsi pro duris, sveikindami vietos lietuvius, o kai kurie sveikino telefonais... Tai buvo ir džiaugsmo, ir triumfo diena.

Jau dvylika metų nuo tos Lietuvai nuostabiai laimingos istoriškos dienos. Nors Lietuvoje dar siaučia ekonominė krizė ir daugelyje modernaus gyvenimo sričių reikia patobulinimo, tačiau tas džiugus faktas lieka tikrove, kad Lietuva laisva, pagaliau nusi kračiusi brutalaus sovietinio jungo. Tiesa, kad jai reikia ir finansinės, ir dvasinės paramos, tai mūsų laisvėje gyvenančių pareiga yra eiti jai į talką. Minėdami laisvės atgavimo sukaktis, nepasitenkime vien linkėjimais ir viltimi, bet išsipareigokime vienaip ar kitaip Lietuvai padėti atsistatyti ir finansiškai, ir dvasiniai. Savo maldose dėkokime Aukščiausiam už suteiktą laisvę ir maldaukime, kad Lietuva išliktų amžinai laisva ir tvirta ir kad užsieniuose gyvenantys lietuviai ir toliau liktų Lietuvai ištikimi ir paslaugūs, kad būtų vieningi, vengtų nesantaiką ar barnių. Žodžiu: "Vardan tos Lietuvos vienybė težydi"!

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

▪ **V. ADAMKUS LIKTŲ ANTRAI KADENCIJAI**

Iš galimų kandidatų į Prezidentus daugiausiai Lietuvos gyventojų norėtų matyti šiame poste dabartinį šalies vadovą Valdą Adamkų. Jei artimiausią sekmadienį vyktų Lietuvos Prezidento rinkimai, 17 proc. rinkėjų balsuotų būtent už jį.

Dabartinio valstybės vadovo artimiausiu varžovu taptų buvęs Prezidentas ir dabartinis Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas. Jam Lietuvos piliečiai atiduotų 14,8 proc. balsų. Dėl trečios vietos Prezidento rinkimuose grumiasi 10 proc. rinkėjų simpatijų užsitarnavęs Lietuvos krikščionių demokratų vadovas Kazys Bobelis ir 0,1 proc. mažiau, tai yra 9,9 proc., jų gavęs Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas. Penktoje vietoje pelnęs, 5 proc. apklaustųjų simpatijų, atsidūrė Rolandas Paksas. Už likusius pretendentes balsuotų dar mažiau rinkėjų. 14, 3 proc. apklausos dalyvių dar nežino arba nėra apsisprendę, už kieno kandidatūrą balsuotų, jei šiuo metu įvyktų Prezidento rinkimai.

Tokius galimų kandidatų į Prezidentus reitingus nustatė bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanija “Baltijos tyrimai”, praneša ELTA.

▪ **VALSTYBINĖS LIETUVIŲ KALBOS KOMISIJOS REORGANIZAVIMAS**

Kovo mėnesį prasidėsiančioje Seimo pavasario sesijoje parlamentarai ketina apsispręsti dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos sudėties. Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, susitikęs su šios komisijos pirmininke Danguole Mikulėniene, domėjosi minėtos komisijos aktualijomis ir reorganizacija, praneša ELTA.

Pokalbyje dalyvavęs Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Rolandas Pavilionis teigia, kad komisijos sudėtis bus keičiama įgyvendinant Seimo priimtą Valstybinės lietuvių kalbos komisijos statuso pakeitimo įstatymą. Pasak jo, naujojoje komisijoje liks 7 buvę jos nariai ir 10 naujų, tarp kurių yra ne mažiau žymių kalbininkų ir gerų specialistų. “Tai yra europietišškai mąstantys žmonės ir kai kurie susiję su informacinėmis technologijomis. Priekaištai, kad naujos sudėties komisija gali dirbti nekokybiškai, yra nepagrįsti”, - sakė komiteto vadovas. Dabar šioje komisijoje yra 23 nariai.

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininko R.Pavilionio teigimu, naujos sudėties komisijos nariai pasiūlė užimti komisijos pirmininkės pareigas Irenai Smetonienei. Pasak jo, šiai kandidatūrai pritarė Seimo komitetas, tačiau ar pritarės Seimas - dar neaišku. R.Pavilionio nuomone, dabartinė komisijos pirmininkė D.Mikulėnienė gali garbingai atlikti kalbininkės darbą Lietuvių kalbos institute, kur dirba ir yra Mokslo tarybos pirmininkė.

D.Mikulėnienė teigė vertinanti naujos komisijos narius kaip kalbininkus, tačiau “iš jų gera komanda dar nesulipdyta”. Ji taip pat išreiškė nuogastavimą, kad gali nutrūkti kalbos komisijos veiklos tęstinumas. “Kadangi kalbos komisija vykde labai nuosaikią ir kryptingą valstybinės kalbos politiką, **gali būti suduotas smūgis ir pačiai valstybinei kalbai**”, - pažymėjo ji. Dabartinei komisijos vadovei yra neaiškūs naujos komisijos sudėties formavimo principai. Ji apgailestavo, kad Lietuvių kalbos institutui komisijoje atstovaus tik 2 nariai. D.Mikulėnienė sakė, kad komisijos reorganizavimas buvo netikėtas jos dabartiniams nariams.

▪ **UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS NENUSIŽENGĖ**

Užsienio reikalų ministras, susitikdamas su Rusijos koncerno “Gazprom” vadovu Aleksejumi Mileriu, nepažeidė viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų. Taip nusprendė Vyriausioji tarnybinės etikos komisija. ELTA primena, kad sausio 18 dieną paklausimą dėl užsienio reikalų ministro A.Valionio susitikimo su “Gazprom” vadovu buvo pateikusi Seimo Nepriklausoma frakcija.

Frakcija prašė išsiaiškinti, ar šis sutikimas buvo derintas su Premjeru ir ūkio ministru, kokią įtaką jis galėtų turėti “Lietuvos dujų” privatizavimui ir pan.

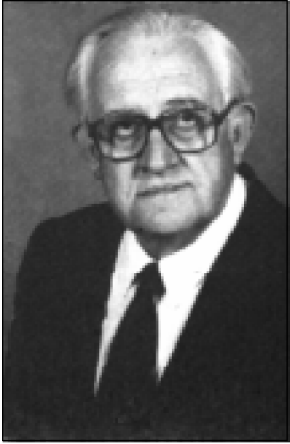
▪ **PADIDĖJO TARPTAUTINĖS ATSARGOS**

Vilnius, vasario 7 d. (ELTA). Lietuvos banko duomenimis, šių metų sausio pabaigoje šalies oficialiosios tarptautinės atsargos sudarė 1 mlrd. 690,8 mln. JAV dolerių. Per mėnesį jos padidėjo 21,6 mln. JAV dolerių arba 1,3 procento, praneša ELTA.

Pagrindinė oficialiųjų tarptautinių atsargų didėjimo priežastis buvo centrinės vyriausybės operacijos konvertuojamosiomis valiutomis Lietuvos banke. Atsargas taip pat didino 5,1 mln. JAV dolerių padidėjusios komercinių bankų privalomosios atsargos konvertuojamosiomis valiutomis, Lietuvos banko gautos grynosios pajamos iš investicijų užsienio valiutomis bei dėl perkainojimo 0,9 mln. JAV dolerių padidėjusi aukso atsargų vertė.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

Prezidentas George W. Bush tradicinėje “The State or the Union” kalboje pažadėjo užbaigti su pelnytu laimėjimu karą su pasauliniu terorizmu, nors tas karas dar tik prasi-dėjęs. Jis pažadėjo bendradar-biauti su Afganistano vy-riausybe ir nemažai išleisti pinigų, pastatant tą šalį ant kojų. Kartu prezidentas žadėjo atgaivinti JAV ekonominį nuosmukį, surasti darbus tūkstančiams amerikiečių, kurie neturi darbų. Prezidento karinga kalba buvo pertraukta klausytojų 70 kartų. Jam plojo ne tik respublikonai Kongreso ir Senato nariai, šiltai kal-bėtojai pritarė ir demokratai. Tarp garbingų svečių kalbos klausėsi ir laikinasis Afga-nistano vyriausybės premjeras Hamid Karzai, sėdėjęs prie prezidento žmonos Laura Bush. Premjeras Vašingtone buvo nuoširdžiai priimtas ir atliko daug svarbių darbų. Jis kalba septyniomis kalbomis, laikraštininkai pabrėžia, kad Hamid Karzai įsigijo Ame-rikoje daug draugų, daugelį sužavėjo šilkinė afganų vado žalios spalvos skraistė ir avies kailio kepurė bei jo suge-bėjimas atsakyti į spaudos klausimus.

Prezidento kalboje buvo pabrėžta, kad neužtenka lik-viduoti Afganistane teroristų stovyklas, suimti daugybę tarptautinio teroristų tinklo vadų. Jie dar veikia įvairiose valstybėse, tolimose džiung-lėse ir didžiuosiuose pasaulio miestuose. Čia prezidentas Bush pabrėžė, kad tarp tokių teroristinių valstybių yra tokios kaip Šiaurinė Korėja, kuri leidžia savo lėšas ga-mindama masinio naikinimo ginklus, leisdama savo pi-liečiams badauti, išrasdama pavojingas raketas, kurios gresia civilizuotam pasauliui. Kai kurios šalys, bijodamos teroristų, nuolaidžiauja tero-ristų valdžioms, tačiau, jei jos nusileis tam pavojui, Amerika to nedarys ir pasipriešins, pabrėžė prezidentas, toliau savo kalboje paminėdamas Iraną, kurio vadovybė ekspor-

DAR DAUG PRIEŠŲ

tuoja tuos ginklus, nors ira-niečių tauta siekia laisvės ir taikos. Toliau kalbėtojas kal-bėjo apie Iraką, kurio režimas siekia ir jau dešimtmetis gamina nervų dujas, juodligę sukeliančias bacilas ir bando pasigaminti branduolinius ginklus. Dalis Irako piliečių jau buvo žudoma tai ginklais, žuvo tūkstančiai, nors tas piktavalis režimas buvo su-tikęs su tarptautiniais inspek-toriais, kurie tikrintų slaptas režimo laboratorijas ir teroro

Reuterio žinių agentūrai, kad Busho kaltinimai yra nepa-grįsti, nes Irakas yra paskelbęs, kad jis neturi masinio nai-kinimo ginklų, neturi jokių jų gaminimo įmonių. Ši kalba, pasakė irakietis, yra tik prie-danga naujiems JAV išpuo-liams prieš Iraką, tačiau tas nebaugina Irako, nes Irakas yra pasirengęs atmušti Amerikos sionistų kvailą agresiją. Šiau-rinė Korėja, kuri kariuomenei išleidžia trečdalį savo šalies visuminio gamybinio pro-

JAV prez. George Bush “State of the Union” pranešimas sausio 29 d. Senatui, Atstovų rūmų nariams ir pasauliui.

AP

įmones, kol režimas ištrėmė inspektorius ir įrodė, kad valstybė turi kažką slėpti nuo civilizuoto pasaulio, pasakė prez. Bush. Jis paskelbė, kad kova su pasauliniu terorizmu daug kainuoja, tačiau mūsų vyrai ir moterys kariuomenėje verti turėti geriausius įrankius, tobuliausius ginklus, geriausią parengimą, bei geriausias al-gas. Iki šiol šis karas kainavo po 30 milijonų dolerių kasdien, pasakė prezidentas.

Ilgai netruko, kol prezi-dento minėtos šalys atsiliepė. Pirmas Irano užsienio reikalų ministras Kamal Kharrazi pavadino tą kalbą “arogan-tiška”. JAV vadovybė bandanti uždengti šiais kaltinimais dar didesnę JAV paramą Izraeliui, kuris naikina palestiniečius gyventojus.

Antras prabilo Irako parla-mento užsienio reikalų komi-teto pirmininkas pasakęs

dukto, pareiškė savo spaudoje, kad JAV prezidentas pateisina savo kaltinimais kariuomenės laikymą Pietinėje Korėjoje, kuri planuojanti agresiją prieš Šiaurinę Korėją.

Į prezidento kalbą atsiliepė Atstovų rūmų mažumos vadas Dick Gephardt. Jis pareiškė, kad demokratų partija palaiko vyriausybę karo prieš pasaulinį terorizmą klausime, tačiau nemano, kad vyriausybė pa-kankamai veikia sumažinti ekonominę krizę ir nedarbą. Jis siūlė sudaryti abiejų politinių partijų: respublikonų ir de-mokratų komitetą, kuris ieškotų būdų. Demokratas kongresmenas iš Ohio Dennis Kucinich pasakė spaudos konferencijoje, kad paprastas amerikietis stovi blogiau, negu stovėjo prieš metus laiko”. Jam pritarė ir daugelis republi-konų.

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$35.00, first class - \$58. Single copy - 70 cents. Air mail overseas - \$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirma klase - \$58. Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. Atskiro numerio kaina - 70 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slaptyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

Į KOVĄ PAKILO VISA TAUTA

Dvyliktaisiais antrosios Lietuvos Respublikos metais švenčiant Vasario 16-ąją, istorinė atmintis mums primena praėjusio amžiaus pradžią, kai per 10 nepriklausomybės metų nuo nulio buvo sukurta valstybė. Po poros metų išėjus okupacinei vokiečių kariuomenei buvo Lietuvos savanorių apgintos valstybės sienos. Ir dar po poros metų, 1922 metais priimta Konstitucija, pradėta gerai apgalvota žemės reforma, įvestas valstybės pinigas - litas, įsteigta aukštoji mokslo institucija - Kauno universitetas. Žemės ūkis jau 1924 m. pasiekė prieškarinį lygį ir augo iki 1931 metų, kai teko pajusti pasaulinę ekonominę krizę.

Lietuva steigė ligonines, tiesė kelius, įvedė teismų sistemą, pradėjo radijo transliacijas, buvo statomi Lietuvos banko rūmai, Teisingumo ministerija, Karo muziejus, Čiurlionio galerija, Valstybės teatras. Tie visi darbai buvo įspūdingi jau vien dėl to, kad viską teko pradėti iš nieko ir žmonių išsilavinimas buvo menkas. Prie to prisidėjo ir komunistų pogrindžio veikla - žmonių kiršinimas.

Tačiau ano meto kelias į nepriklausomybę buvo taip pat nelengvas, kol 1917 m. rudenį Vilniuje Lietuvių konferencijoje išrinkta Lietuvos taryba nutarė siekti Lietuvos demokratinės valstybės paskelbimo. Lietuviai politiniai veikėjai pasitarimuose su Vokietija ir Rusijos vyriausybe įtikino juos patikėti, kad Lietuvos atstatymo valstybės idėja yra tarptautinis reikalas, ne vien lietuvių, bet ir Europos bei Amerikos valstybių reikalas. Tuo metu labiausiai nepalankūs Lietuvos nepriklausomybei buvo Rusija ir Lenkija.

1918 m. vasario 16 Lietuvos Taryba po daugelio įtemptų pasitarimų paskelbė, kad ji *“kaipo vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintą tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18-23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratinius pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskiranti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis. Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas steigiamasis seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas”*. Po šiuo Nepriklausomybės aktu pasirašė 20 Lietuvos Tarybos narių: J. Basanavičius, S. Banaitis, M. Biržiška, K. Bizauskas, P. Dovydaitis, S. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, S. Narutovičius, A. Petrulis, K. Šaulys, J. Šaulys, J. Šernas, A. Smetona, S. Smilgevičius, J. Staugaitis, A. Stulginskis, J. Vailokaitis, J. Vileišis. Jiems buvo lemta įgyvendinti valstybės atstatymą. Pirmoji Lietuvą pripažino Vokietija, o nuo sovietinės Rusijos, Lenkijos ir bermontininkų agresijos teko gintis ginklu. Į kovą pakilo visa Lietuva. Masinis Lietuvos pripažinimas de jure įvyko 1922 m., kai Lietuva tapo Tautų sąjungos nare. 1940 m. diplomatiniai ryšiai buvo su 48 valstybėmis, kol sovietinė rusų okupacija nutraukė Vasario 16 aktą, nors Lietuvos prez. A. Smetona norėjo tautą apginti ir ginklu. Istorica est magistra vitae.

S. Tūbėnas

ILGAI TRUKO AKIS PRASIDARYTI

Kad **“Williams International”** nėra joks strateginis investuotojas, bet kvailai pasirašyta valstybei ir tautai našta. Tai yra Vagnoriaus vyriausybės gėda ir Lietuvai užkrauta beveik nepakeliama našta! Tačiau prieš tos sutarties pasirašymą, kilus diskusijoms ir ginčams, labai daug aukštų pareigūnų (įskaitant ir prez. Valdą Adamkų) išėjo tos sutarties ginti. Daugelį galbūt užhipnotizavo, kad su investicijomis ateina amerikiečiai, dargi **“strateginiai investuotojai”**. Tačiau niekam neatėjo į galvą mintis pasitikrinti jų ekonominę stovį vertybinių popierių - akcijų biržoje. Taip pat jų patirtį administruoti ir valdyti tokio dydžio rafineriją! Visus priešingai kalbančius ir rašančius, bandė užgožti savo politiniu ir ekonominiu svoriu. Ministrai bei naujieji turtuoliai, kurie besikeičiančią padėtį išnaudojo tam, kad po savo skvernu kiek galima daugiau tautos turto prichvatizuotų! Įvairūs ministrai bei kiti aukštesni pareigūnai galbūt tikėjosi, kad sutartį pasirašius nafta pradės tekėti. Tai ir jie nebus užmiršti.

Bet - deja, deja! Po sutarties pasirašymo savaitės ėjo, bet nafta netekėjo! Naftotekio vamzdžiai, kaip buvo tušti ir sausi - tai taip ir liko! Visi **“strateginiai investuotojai”** ir prichvatizuotojai užmiršo gana mažą reikaliuką, kad

rafinerijai veikti reikia ir naftos! Rusijos naftos verslovių magnatai - naujoji aristokratija - multimilijonieriai, su kuriais teko keletą dienų po Paryžių ir jo apylinkes, kartu keliauti. Suprantu, kad tie, kurie keliavo - tai nebuvo magnatai. Bet ir labai toli nuo skurdžių nuėję. Kiek teko nugirsti - tai jie su tūkstančiais dolerių beveik visai nesiskaitė.

Kokiu būdu teko su tais rusais maišytis. Dar būdami Vilniaus kelionių biure, užsirašėme, kad Paryžiuje būsime kartu prie rusiškai kalbančios grupės, nes mano bendrakeleivė, Mokslo ir enciklopedijų leidybos Instituto vyr. redaktorė, kuri su manimi keliavo - angliškai labai mažai temokėjo. O aš rusiškai pusėtinai grabaliojau. Bet kelionėje pasirodė, kad ir mano rusų kalbos mokėjimas buvo neužtenkamas. Tie rusai bendrakeleiviai, nors ir ne magnatai, bet jų lagaminai buvo šimtinių pundais prikrauti. Keletą sykių teko matyti, kai netoliese sėdėję, savo lagaminus atidarė.

Dideliame mieste pirmą sykį būnant, patartina prie grupės laikytis. Nes nereikia klaidžioti, visur turistinis autobusas nuveža. Be to, nereikia ir eilėje prie bilietų stovėti. Lankmės Luvre, kurį beveik bėgte prabėgome. Pasirodė, kad skubėjimo priežastis buvo numatytas ėjimas deimantų

Juozas Žygas

apžiūrėti. Maniau, kad susipažinsime su deimantų atsiradimu ir jų radimo vietomis bei kaip jie neapdirbti atrodo. Bet pasirodė, kad klydau. Tebuvo jau šlifuočių deimantų įvertinimas. Su specialiomis lempomis po padidintu stiklu juos varto, ieškodami įvairių spalvų, kurių šiaip akimis, gal net nepastebėtume. Bet kiekvienas jų akimis nematomų liepsnelių suradimas pakelia to deimanto kainą tūkstančiais dolerių.

Pradėjo jiems rodyti tūkstančio ar dviejų vertės deimantus. Tai tie rusai užprotestavo. Mes neturime daug laiko. Ar neturite tikrų deimantų? Tuomet pardavėjai paklausė, nuo kokios kainos norėtų pradėti? Vieni sakė nuo 5 tūkstančių, o kiti nesuinteresuoti pigesniais, kaip 10,000 dol. Mes pamatėme, kad ne savo kompanijoje esame. Nutarėme laiko negaišti ir eiti į Musee D'Orsay, kuris yra gana netoli Luvro, tik kitoje pusėje Senos. Beje, tie mūsų bendrakeleiviai sužinojo, kad esu lietuvis. Tai bandė paerzinti. Kaip mums ta amerikietiška nafta patinka? Pasakiau, kad nors ir esu lietuvis, bet gyvenu Čikagoje, ir, kad man ta sutartis gana kvailai atrodo.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

Keliais sakiniiais

• **Jeruzalėje** žuvo pirmoji palestinietė moteris, nešusi savižudišką bombą. Neaišku ar ji susprogdino tą bombą, kartu sužeisdama 12 izraelitų, iš jų tris sunkiai. Ar ta bomba sprogo per anksti, nešama į numatytą sprogimo vietą?

• **Tel Avive** 18 metų palestinietis nusižudė sprogindamas jo nešamą bombą, kuri sužeidė 24 žydus. Izraelio karo lėktuvai puolė Gazoje ir Vakarų krante palestiniečius. Šie demonstravo prieš savo vado Arafato įsakymą tuoj sustabdyti puolimus ir laikytis paliaubų. JAV vyriausybė įspėjo Arafatą nutraukti puldinėjimus.

• **Izraelyje** prasidėjo karšti debatai kai Izraelio laikraščiai išspausdino Izraelio karių pasirašytą reikalavimą, kad

atsarginiai kareiviai nebūtų siunčiami į Vakarų krantą ar į Gazos pakraštį. Izraelio kariuomenės štabo viršininkas generolas Shaul Mofaz paskelbė, kad bus aiškinama, kodėl kareiviai atsisako klausyti įsakymų ir nenori tarnauti valstybei. Karininkų draugija paskelbė “Maariv” puslapiuose, jog tas atsarginių atsisakymas tarnauti ten, kur jie siunčiami yra nedemokratiškas ir pavojingas. Izraelio vyrai ir moterys šaukiami į kariuomenę 18 metų. Po tarnybos jie paleidžiami atsargon ir turi dar po mėnesį attarnauti, kol sueina 40 metų. Atsarginiams dažniausiai tenka saugoti okupuotose žemėse įsteigtas naujas žydų stovyklas, kurių yra apie 150. Ten gyvena daugiau 200,000

naujakurių. Jų organizacijos vadovas Mor Yosef, išgirdęs apie atsargią peticiją, pasakė: “Tai bailiai, kurie veikia kartu su priešais”.

• **Apie 80 mylių** į pietus nuo Afganistano sostinės Kabul vyksta kovos tarp dviejų afganų karvedžių. Oficialus premjeras Karzai prašo Jungtinių Tautų paramos.

• **Lebane** bomba nužudė palestiniečių priešą Elia Hobeika, 45 metų amžiaus Sirijos kariuomenės šalininką ir tris jo sargus. Jis kaltinamas palestiniečių pabėgėlių stovyklos Sabra ir Chatilla užpuolimu 1982 metais, kada ten žuvo daug Palestinos moterų ir vaikų. Tuo pačiu metu Libane veikė ir Izraelio kariuomenė vadovaujama gynybos tuometinio ministro

(Nukelta į 4 p.)

Pirmą kartą Lietuvos istorijoje studijuojančiųjų aukštosiose mokyklose, t.y. kolegijose ir universitetuose, skaičius viršijo 100 tūkstančių, tačiau šalyje mažėjant gimstamumui, septynerius metus didėjęs moksleivių skaičius dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose šiais mokslo metais pirmą kartą sumažėjo dviem tūkstančiais.

Statistikos departamento duomenimis, 2001-2002 mokslo metų pradžioje aukštojo mokslo siekė 117,3 tūkst. jaunuolių. Palyginti su praėjusiais 2000-2001 mokslo metais, studentų skaičius išaugo per 18 tūkst., arba tiek, kiek šiuo metu mokosi Kauno technologijos universitete - antrojoje pagal studentų

LIETUVOJE DAUGĖJA STUDENTŲ, BET MAŽĖJA MOKSLEIVIŲ

skaičių Lietuvos aukštojoje mokykloje, praneša ELTA.

Studijuojančiųjų skaičius per pastaruosius 40 metų vis augo: 1950 m. - 11,4 tūkst., 1960 m. - 26,7 tūkst., 1970 m. - 57,0 tūkst., 1980 m. - 71,0 tūkst., 1990 m. - 67,3 tūkst., 2000 m. - 99,1, 2001 m. - 117,3 tūkst. studentų.

Tarp studijuojančiųjų aukštąjį mokslą daugėja kolegijų studentų. Nuo 2000 metų buvo reorganizuotos 27 aukštesniosios mokyklos ir įkurta 16 kolegijų - naujo tipo aukštųjų mokyklų, teikiančių aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą. Palyginti su praėjusiais mokslo metais, studijuojančiųjų kolegijose

padaugėjo 7 tūkst., arba beveik tris kartus (nuo 3,5 tūkst. iki 10,4 tūkst.). Dar labiau išaugo universitetų studentų skaičius - daugiau kaip 11 tūkst.

Statistikų apibendrinti duomenys rodo, kad kasmet vis didesnė dalis moksleivių, baigusių privalomą mokslą, siekia brandos atestato (95 proc. baigusiujų), vis daugiau vidurinės mokyklos absolventų renkasi aukštąsias mokyklas (iš dešimties abiturientų studentais tampa šeši), daugiau studijuoti ateina baigusiu kitas mokymo įstaigas (profesines, aukštesniasias mokyklas), taip pat jau turinčių aukštojo mokslo diplomus. Šiais mokslo metais antrojo aukštojo

mokslo diplomo siekė per 1130 asmenų. Be to, tęsti mokslo sugrįžta vis daugiau vyresnio amžiaus žmonių, didėja studento amžiaus vidurkis - 23 metai.

Daugiau studentų, nepatekusių į valstybės finansuojamas vietas, priimta studijuoti už savo lėšas. 2001-2002 mokslo metų pradžioje į universitetų bakalauro studijų mokamas vietas priimta 14,6 tūkst., arba 52 proc., visų pirmakursių. Iš viso šių mokslo metų pradžioje už studijas mokėjo 34,0 tūkst. pagrindinių (bakalauro) studijų studentų (iš dešimties - keturi) ir 6,4 tūkst. magistrantų (iš dešimties - trys).

Statistikos departamento kultūros ir švietimo statistikos skyrius liūdnai konstatuoja, kad Lietuvoje mažėjant gimstamumui vis mažiau vaikų ateina į pirmąsias klases, tad po dešimtmečio galime sulaukti aukštųjų mokyklų auditorijų tuštėjimo.

Lietuvos gandrai.
Vyt. Šliūpo nuotr.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 3 p.

Keliais sakiniais

Ariel Sharon, dabartinio Izraelio premjero. Jis buvo tuomet netiesioginiai kaltinamas palestiniečių žudymu ir buvo pakeistas, netekdamas gynybos ministro vietos.

• **Čėčėnijoje** nukrito Rusijos karo jėgų malūnsparnis, žuvo 14 karininkų, jų tarpe du generolai ir trys pulkininkai iš vidaus reikalų divizijos.

• **Haiti** sostinėje skurdžių manifestacijoje žmonės puolė maisto sandėlius, reikalaudami tarptautinių šalpos organizacijų atsiųstų ryžių. Policija daug žmonių sužeidė, daug nukentėjo nuo ašarinių dujų. Minia kaltino politikierius, kad jie vagia ryžius.

• **Japonijos** ministras pirmininkas Junichiro Koizumi pateko į nemalonumus, kai paskelbė, kad iš pareigų atleidžia populiarią užsienio reikalų ministrę Makiko Ta-

naka. Ją ypač palaikė Japonijos moterys, liberalų partijos rėmėjos.

• **Tarptautiniame** Hagos teisme teisėjai leido 30 minučių kalbėti kaltinamajam buvusiam Serbijos prezidentui Slobodan Milosevič, kuris aiškino savo kalboje, jog jis ne kaltinamasis, bet auka, kurią reikėtų tuoj paleisti iš kalėjimo. Jis gynęs savo tėvynę nuo jos priešų kroatų ir bosniečių bei Kosovo teroristų. Jis reikalavo laisvės ir atsiprašymo, nes jis siekęs tik taikos ir ramybės.

• **Popiežius Jonas Paulius II** sukviėtė į Šv. Pranciškaus baziliką prie Asyžiaus apie 200 įvairių religijų atstovus melstis už pasaulio taiką. Dalyvavo 12 religijų atstovai, net ir budistų, musulmonų, hindų, šintojistų ir pagonių. Popiežius ragino susirinkusius skatinti, soli-

darumo ir taikos pasaulį atremtą į teisingumą ir taiką. Pasaulio Žydų kongreso sekretorius rabinas Israel Singer pasakė: "Tik Tu vienas, Jonai Pauliau, galėjai šitą įvykdyti". Kiti kalbėtojai sakė, kad šv. Pranciškus, palaidotas toje bazilikoje, buvo tikras 13 šimtmečio pacifistas. Italijos valdžia parūpino 7 vagonų traukinį kelionei.

• **Jungtinių Tautų** gen. sekretorius Kofi Annan aplankė Afganistano sostinę. Po pasitarimų su laikina vyriausybe buvo paskelbta 21 asmens komisija, kuri suorganizuos "loya jirga" - didžiąją tarybą, kuri sudarys būsimąją Afganistano valdžią, paruoš naują konstituciją. Darbas prasidės už penkių mėnesių. Jau vyksta varžybos tarp monarchistų ir kitų politinių jėgų.

“DAINUOJANTI LIETUVA” BANDYS IŠTIRPDYTI VASARIO 16-OSIOS OFICIALUMĄ

Kad Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena, Vasario 16-oji, taptų didele ir linksma švente įvairių kartų žmonėms, Vilniaus savi-valdybė ir ryšių su visuomene bendrovė "Acta Publika" vasario 16 dienos, šeštadienio, vakare sostinėje rengia šventę "Dainuojanti Lietuva". Vilniaus Katedros aikštėje sveikinimo kalbą sakys Prezidentas Valdas Adamkus, populiarūs atlikėjai dainuos žinomiausias lietuviškas dainas, susirinkusius džiugins muzikiniai fejerverkai.

Kaip spaudos konferencijoje antradienį sakė bendrovės "Acta Publika" direktorė Rūta Vanagaitė, per šį dešimtmetį Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena dažniausiai būdavo ne švenčiama, o minima oficialiais renginiais. Pirmieji bandymai surengti jaunimui patrauklią šventę 2000 ir 2001 metais Vingio parke sulaukė dešimčių tūkstančių žiūrovų.

Šįmet Vasario 16-osios šventė skiriama šeimai, kadangi viena svarbiausių valstybės švenčių sieja įvairias kartas. Ypatingą dėmesį, kaip informuoja ELTA, šventėje žadama skirti Nepriklausomybės vaikams - naujai Lietuvos valstybės piliečių kartai, kad ši įsimintina data taptų jiems artimesnė.

Pirmą kartą Vasario 16-osios šventė rengiama Katedros aikštėje, šalia svar-

biausių istorinių sostinės simbolių: Arkikatedros, Gedimino pilies ir Gedimino paminklo, kuris bus ypatingai apšviestas ir taps scenografijos akcentu. Lietuvos himną giedos berniukų choras "Ažuoliukas", legendinę Sąjūdžio laikų dainą "Laisvė" atliks dvylikametė tarptautinių konkursų laureatė Evelina Anusauskaitė. Populiariosios muzikos grupės "Skamp" vokalistė airė Erika Jennings lietuviškai padainuos dainą "Mūsų dienos kaip šventė" Salomėjos Nėries žodžiais. Taip pat koncerte dalyvaus saksofonininkas Petras Vyšniauskas, grupė "Bavarija", dainininkai Stasys Povilaitis ir Vytautas Kernagis. Renginio scenarijaus bendraautorius - režisierius Eimuntas Nekrošius.

Sostinės Jono Basanavičiaus vidurinės mokyklos moksleiviai išdalys į šventę atėjusiems vaikams ir suaugusiems tūkstančius mažų trispalvių vėliavėlių. Rengėjai tikisi, kad šventėje dalyvaus daugiau kaip 20 tūkstančių vilniečių ir sostinės svečių. Valandos trukmės šventė bus tiesiogiai transliuojama per Lietuvos televiziją.

Pasak šventės rengėjų, renginio sąmata siekia 127 tūkst. Lt. Kultūros ministerija skyrė 50 tūkst., Vilniaus miesto savivaldybė - 40 tūkst., suomių "Sampo" bankas - 37 tūkst. Lt.

Afganistano Laikinosios vyriausybės vadovas Hamid Karzai (antrasis iš kairės) patenkintas prez. G.Bush metine kalba jungtinėje JAV Kongreso sesijoje, šalia jo prezidento žmona Laura Bush, o jos kairėje serž. R. Raikes, kuris buvo sužeistas Kandahar, Afganistane ir kairėje S. Spann, žuvusio CIA pareigūno žmona.

Reuters

Sovietų invazija

Amin, manydamas, kad sovietų kariuomenė įžengs į Afganistaną “išgelbėti revoliuciją”, su sovietų planais sutiko. Jau gruodžio į Kabul karinį Bagram oro uostą pradėjo leisti 400 sovietų transporto lėktuvų, nesutikę jokio afganų pasipriešinimo. “Viskas pasibaigs per 3-4 savaites”, - pasigyrė Brežnev, ir jo visi patarėjai jam pritarė.

Toks netikėtas vargingo atsilikusio musulmonų krašto užpuolimas ne tik nustebino ir papyktino visą pasaulį, bet ir sujungė jį į neišprastą visų musulmonų kraštų, Irano fundamentalistų, Amerikos kapitalistų, Kinijos komunistų, Saudi princų, Pakistano generolų ir net Europos “peacenikų” bei pačių afganų kovotojų frontą. Invazija tuojau paveikė ir Amerikos užsienio politiką. Prezidentas Jimmy Carter tvirtino, kad “tai yra didžiausias taikai pavojus net nuo II-o pasaulinio karo laikų”. Jis tuojau uždraudė sovietams pardavinėti aukštos technologijos ginklus ir įvairius grūdus. Carter nepasirašė jau paruoštą SALT-2 ginklavimosi sutartį, ir boikotavo turėjančią įvykti 1980 metų vasaros olimpiadą Maskvoje. Privačiai Carter sutiko siųsti afganams kai kuriuos reikalingus ginklus, ir užvedė santykius su Kinija dėl karinio bendradarbiavimo Afganistano reikalu.

Hafizullah Amin, prieš kurį dar kovojo nužudytojo Taraki buvę šalininkai, buvo įsitikinęs, kad sovietų invaziniai daliniai atvyksta jam padėti. Jis tik ką buvo grįžęs iš Maskvos, kur jam būk tai buvo pasisekę įtikinti Kremlių, kad jis dėl Taraki žuvimo nebuves kaltas. Jis žinojo, jog sovietai būtų mieliau rėmę Taraki, bet tikėjosi, kad jie susitarkys su jo mirtimi, ir dabar remia Amin.

Deja, sovietų planas buvo visiškai kitoks. Jų specialus dalinys, 60 vyrų, persirengusių jiems neišprastomis afganų kariškomis uniformomis, vadovaujamos Grigori Boyarinov, po sunkių ir kruvinų kovų su Amin rūmų sargyba, įsiveržė į jo kambarius, bet ten rado Amin jau žuvusį nuo to puolimo metu rūmuose visur skraidžiusių kulų. Žuvo ir pats 57-ųjų metų Boyarinov, dar

KAIP AFGANISTANE BUVO ĮKLIMPĘ SOVIETAI

II

Aleksas Vitkus

II-ojo pasaulinio karo metu labai pasižymėjęs žygiais vokiečių užfrontėje, o vėliau vadovavęs KGB snaiperių mokyklai. Radę Amin lavoną, jo priešai, afganai, su sovietų leidimu, dar įvykdė ir jo oficialų mirties sprendimą, paleisdami į jį keletą šūvių.

Sovietai buvo numatę Afganistanui naują prezidentą Babrak Karmal. Vykstant žūtbutinėms kautynėms Amin

kolona iškilmingai grąžino Kamin į Kabul miesto centrą, tuo tarpu kai kita kolona vežė oro uosto link 12 karstų su kūnais sovietų kareivių, žuvusių šturmuojant Amin rūmus. Tai buvo pirmosios sovietų aukos Afganistane, įskaitant ir vadą Boyarinov, kuriam buvo greitai suteiktas pomirtinis Sovietų sąjungos herojaus vardas. Taip prasidėjęs karas tęsėsi beveik 10

priemonių. Tada politbiuras pradėjo planus visoms Varšuvos pakto valstybių kariuomenėms įžygiuoti į Lenkiją ir ten atstatyti “tvarką”. Tačiau prisiminę, kad beveik 100,000 rinktinės sovietų kariuomenės jau kariavo Afganistane, didieji Maskvos vadai susilaikė nuo Lenkijos invazijos. Vokietijoje tuo laiku prieš NATO buvo pastatyta beveik 400,000 sovietų karių. Nepadėjo kitaip apsispręsti ir faktas, kad paskutiniųjų trijų metų derliai kaip tik buvę nepaprastai žemi, ir kad dėl įvairių priežasčių alyvos ir dujų gamyba buvo nukritusi net 10%.

Labai šaltą ir vėjuotą 1982 metų lapkričio dieną 75-ųjų metų Brežnev Raudonosios aikštės tribūnoje priėmė tradicinį spalio revoliucijos kariuomenės paradą. Matyt, smarkiai persišaldė, ir jau po kelių dienų jį atrado nebegyvą savo lovoje. Po daugiau kaip 18 ilgų metų sovietų valdžią perėmė Andropov. Būdinga, kad sovietinė visuomenė jau buvo gerokai pasikeitusi. Ne taip kaip buvo per 1953-ųjų metų Stalino laidotuves, Brežnev į amžiną poilsio vietą suvarytos minios palydėjo be jokio ypatingo, tikro ar dirbtino liūdesio. Tiesa, ceremonijos buvo kaip ir anksčiau, senais laikais. Žygiavo kariuomenės daliniai, kaukė fabrių sirenos, šaudė patrankos, dirginančiai sugrotas Chopin “laidotuvių maršas”, bet masės žmonių visa tai stebėjo labai stišškai.

Kaip bebūtų, bet Brežnev valdymo metu KGB teroras buvo gerokai sušvelnėjęs, gyvenimas pagerėjęs. Bedarbių nebuvo, duona kainavo tik 16 kapeikų, ir kiekvienam sovietų piliečiui valstybė garantavo po penkis kvadratinčius metrus nemokamo gyvenamo ploto. Po truputį atsirado šaldytuvai, skalbiamos mašinos, ir kai kurie sovietų piliečiai jau pradėjo net svajoti apie nuosavus automobilius. Prie teroro ir įvairių “valymų” bei vargų pripratusiems gyventojams, tai atrodė kaip vos ne aukso amžius.

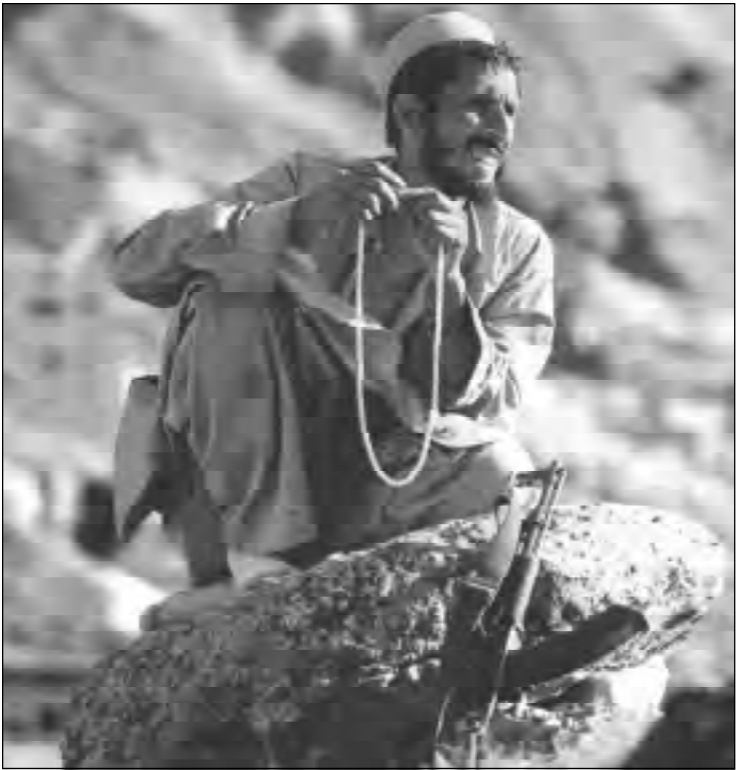
Jei po Brežnev sovietų valdžia būtų sugebėjusi nors ir po truputį vis toliau kelti

pragyvenimo lygį, gal ir niekad nebūtų buvę nei vėliau atsiradusios perestroikos. Deja, taip neatsitiko. Sovietų sąjunga kariavo Afganistane, metė milijonus pinigų ginklavimuisi, kad neatsilikėtų nuo Amerikos, ir vis dar stengėsi stumti pasaulinę revoliuciją, remdama Kubą ir kitas trečiojo pasaulio šalis, kuriose tikėjosi kada nors įvesti komunizmą. Sovietai pasaulyje pirmavo plieno, anglių, cemento ir kitokios sunkiosios pramonės gamyboje, jie statė didžiules jėgaines, užtvankas, gamino šimtus traktorių, raketų, bet - nesugebėjo tinkamai aprūpinti savų gyventojų kasdieninių buitės poreikių - gyventojams trūko net ir tualetinio popieriaus.

Nesustabarėję ir protingesni sovietų elito sluoksniai ilgainiui pradėjo suprasti, kad tokia padėtis taip tęstis negalės. Jie matė, kad naujoje technologijoje jie vis daugiau atsilikdavo nuo Amerikos. Vien kompiuterių srityje matėsi aiškus Amerikos pranašumas: čia sovietai atsiliko net santykiu 400:1. Tokiose sąlygose ir pribrendo nauja ekonominė srovė, vėliau pavadinta “perestroika”. Tuo laiku Michail Gorbačev tebuvo tik vienas iš jaunesniųjų politbiuro narių, ir galėjo tik bejėgiškai stebėti įvykius Lenkijoje, kur Jaruzelski nedrįso pakelti balso prieš naują popiežių, lenką Joną Paulių II-ąjį, ir sekti Maskvos raginimų kietai prispausti Bažnyčią.

1983 metų rudenį sovietų lakūnas Gennady Osipovich, sekdamas savo viršininkų įsakymą, prie Sachalino salos numušė civilinį pietų Korėjos keleivinį lėktuvą, per navigacinę klaidą įskridusį į jokiems priešams “neleidžiamą ir nepažeidžiamą” sovietų teritoriją. Žuvo 240 nekaltų keleivių ir visa įgula. Prezidentas Reagan ir beveik visas pasaulis tuojau apkaltino sovietus nusikaltimu prieš žmoniją ir barbarišką “žudynę”. Andropov pavadino Reagan bepročiu, panašiu į Hitlerį, kuris norėjęs užvaldyti pasaulį. Jau atrodė, kad bus priartėta prie baisaus atominio Armagedono, prie tikros bedugnės. Ačiū Dievui, abi pusės suprato, kad bet koks vienas neapgalvotas žingsnis galėjo privesti prie abipusio abiejų galybių susinaikinimo, ir ginklai tylėjo.

(Bus daugiau)

Afganistano karys, kuris kovojo prieš Sovietų Sąjungos invaziją, kovojo ir prieš Talibano sukilėlius, bet rasdavo laiko ir pasimelsti.

Reuters

rūmuose, Karmal buvo pasislėpęs viename bunkeryje, visai kitoje Kabul miesto pusėje, saugomas kitų sovietų dalinių. Pačioje pradžioje revoliucijos jis buvo Taraki bendradarbis, bet, jiems susipykus, Amin jį išsiuntė būti Afganistano ambasadoriumi Čekoslovakijoje. Keturias dienas prieš sovietų invaziją, KGB jį slapta grąžino į Kabul. Žuvus Amin, sovietų globojamas ir prižiūrimas, Karmal pasiskelbė naujuoju krašto vadu, paskelbdamas Amin buvus krašto išdaviku, “Amerikos imperializmo agentu”.

Viena sovietų kariuomenės

metų, kuriame sovietai prarado 15,000 kareivių, o afganai - daugiau negu pusę milijono savųjų.

Invazija nepasiekė savo tikslo. Užuo davus smūgį imperialistų “užmačioms”, ir sutriuškinus afganų pasipriešinimą, karas išprovokavo nenumatytą ir netikėtą JAV, Kinijos ir Saudi Arabijos koaliciją, ir kuris taip pat pačioje Sovietų sąjungoje sukėlė naują ir neišprastą, nors ir nedrąsų, sovietinių piliečių politinį judėjimą su klausimu: “Kur mes einame, ir ko mes ten norime?”

“Perestroika”

Tuo tarpu Maskvai atsirado ir kitokių problemų. Lenkijoje prasidėjo taip vadinamas Lech Valęsa solidarumo judėjimas, kurį sustabdyti Lenkijos komunistų vadas Wojciech Jaruzelski nerado veiksmingų

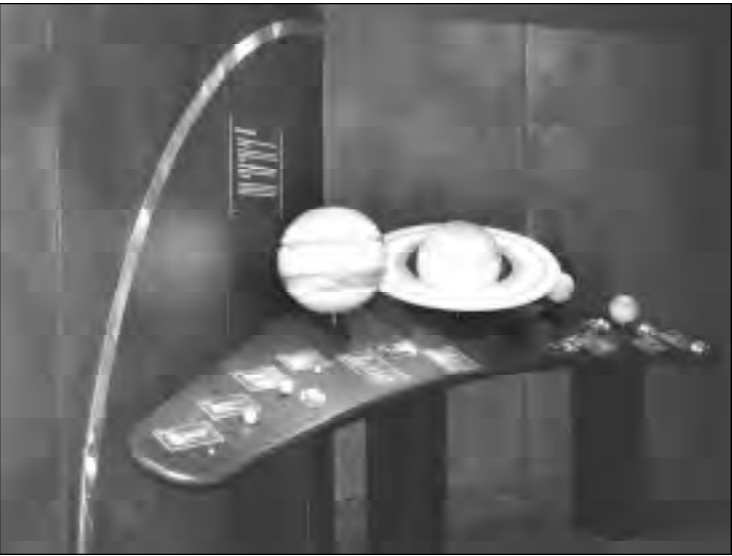
**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

Priešistoriniai dinosauro griaučiai Kirkland salėje, Clevelando gamtos muziejuje.

G.Juškėno nuotr.

Mūsų Saulės sistemos planetų modeliai Shafran planetariume, Clevelando gamtos muziejuje.

G.Juškėno nuotr.

CLEVELAND, OH

CLEVELANDO GAMTOS MUZIEJUS

Clevelando Gamtos Istorijos muziejus, 1 Wade Oval Dr., University Circle, Cleveland OH 44106, tel. 216/231-4600, šiais metais turi lankytojams įvairių naujienų. Užbaigta Shafran planetariumo statyba: lauke matomas varinis bokštas, o viduje yra astronomijos paroda ir specialios programos. Dėka Shafran šeimos stambios aukos buvo pastatytas tas planetariumas ir įsigyti optiniai bei parodos įrengimai.

Gamtos muziejaus salėse rasite priešistorinius dinosauro griaučius, indėnų medyje išskaptuotą luotą, daug eksponatų iš indėnų praeities, mineralus ir brangakmenių vitrinas, The Ark in the Park prekybą, kur gausu visokių knygų apie gamtą, mineralų ir net gintaro gaminių. Muziejaus koridoriuose užtiksite NASA eksponatus - erdvės šeivos (space shuttle), mėnulio kapsulės ir raketų modelius.

Muziejaus lankymo valandos: nuo pirmadienio iki šeštadienio 10 v.r. iki 5 val. p.p.; sekmadienį nuo 12 v. vidudienio iki 5 val. p.p. Lankymo bilietai kainos: 6.50 dol. suaugusiems, 4.50 dol. jaunuoliams 7-18 m. kolegijų studentams ir senoliams, 3.50 dol. vaikams 3-6 m., o vaikai iki 2 m. amžiaus įleidžiami veltui. Shafran planetariumo bilietai 3 dol. perkant muziejaus lankymo bilieta.

Muziejuje dabar veikia užkandinė, kuri yra šalia Murch auditorijos. Automobilų aikštėn įvažiuojama prie East Blvd. ir Wade Oval Dr. kampo (netoli VA ligoninės).

Ger. J.

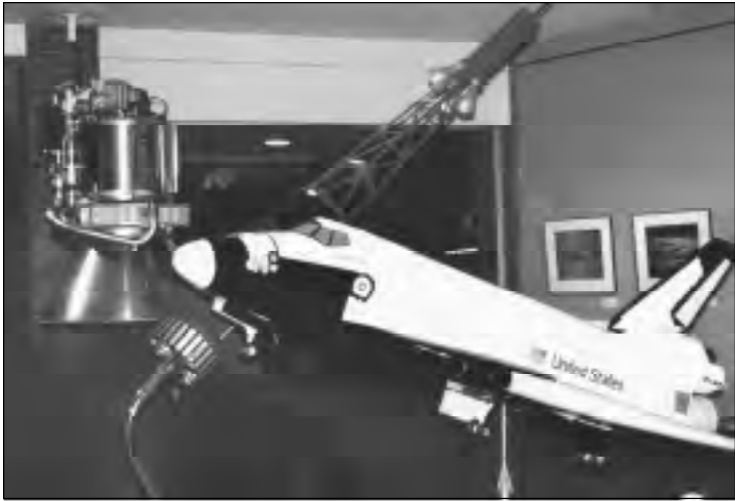
Shafran planetariumo bokštas prie Clevelando gamtos muziejaus.

G.Juškėno nuotr.

Lunar Lander - Mėnulio nusileidimo kapsulės modelis Clevelando gamtos muziejuje.

G.Juškėno nuotr.

Columbia - erdvės šeiva (space shuttle), Mercury ir Mėnulio kapsulių modeliai Clevelando gamtos muziejuje.

G.Juškėno nuotr.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA, APYGARDOS IR APYLINKĖS SVEIKINA VISUOMENĘ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PROGA

Vasario 16-sios sveikinimus patydimė nuoširdžiais linkėjimais, kad mūsų visų darbai lietuviybės išlaikymo ir puoselėjimo laukuose reikštųsi vieningai. Tejungia jie mus ne vien ryšio su savo kilmės atnaujinimui! Tebūna jie ir paskatinimu pozityviems mus jungiantiems bendriems darbams, o taip pat ir solidarumo saviesiems, kur jie bebūtų, atgaivinimui ir išryškinimui!

Lietuvai 1990 metų kovo 11-ją atstačius nepriklausomą valstybę, tvirtai žengiančią demokratėjimo keliu, JAV Lietuvių Bendruomenė ir toliau ryžtasi nežūti Lietuvai ir nežūti sau. Likti reikalinga išsivijoje jėga, besidarbuojančia Lietuvos valstybingumo stiprinimui ir lietuvių tautos gerbūviui.

Vasario 16-ji yra tinkama proga pareikšti gilią padėką Lietuvių Chartoje paskelbtos Lietuvių Bendruomenės idėjos puoselėtojams ir jos pastangų rėmėjams. Jūsų duosni auka JAV Lietuvių Bendruomenei!

- stipriai parems savanoriškai atliekamų darbų apimtį bei našumą;
- įgalins sėkmingiau vykdyti lietuviybės išlaikymo ir kultūros puoselėjimo veiklą;
- leis skirti dėmesį naujiems reikalavimams, kuriuos iššaukia sparčiai besikeičiantis lietuviškosios išsivijos visuomeninis veidas;

- padės jungti į savo gretas naujai atvykstančius iš Lietuvos, kuriems yra brangi sava kilmė ir savas paveldas;
- padės tinkamiau išnaudoti progas iškelti lietuvių patirtas dviejų okupacijų skriaudas ir stipriau pasisakyti ten, kur prasilenkiant su tiesa, tendencingai pažeidžiamas mūsų kilmės orumas;
- įgalins išlaikyti JAV Lietuvių Bendruomenės įstaigą Washingtone, DC, kad ji ir toliau teiktų Amerikos lietuvių efektingai veiklai informuoti valdžios atstovus ir Amerikos žiniasklaidą bei gauti jų paramą Lietuvos pastangoms tapti NATO organizacijos nare.

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba
Algimantas S. Gečys, Pirmininkas
Juozas Ardys
Dr. Stasys Bačkaitis
Dalia Badarienė
Ses. Margarita Bareikaitė
Teresė Gečienė
Rimas Gedeika
Birutė Jasaitienė
Liūtas K. Jurskis
Dr. Romualdas Kriaučiūnas
Ramutis M. Pliūra
Dailė Polikaitienė
Marija Remienė
Algirdas J. Rimas
Vidmantas Rukšys
Rimantas A. Stirbys
Daina Žemaitaitytė

JAV Lietuvių Bendruomenės Apygardų ir Apylinkių Pirmininkai
BOSTONO APYGARDA
Gintaras Čepas, pirm.
Romas Jakubauskas - Worcester
Aldona Kairienė - Providence, RI
Aidas Kupčinskis - Boston
Regina Petrutienė - Cape Cod
Arūnas Žukauskas - Brockton

CONNECTICUT APYGARDA
Laima Karosienė, pirm.
Vytautas Alkoninis - Ryūnis CT
Romas Butrimas - New Britain
Danutė Grajauskienė - Hartford
Jonas Karosas - New Haven
Šarūnė Mačys - Waterbury

FLORIDOS APYGARDA
Algirdas Dūda, pirm.
Genė Gedminienė - Sunny Hills
Dr. Roma Klėčionė - Atlanta, GA
Danutė Kurauskienė - Daytona Beach
Vida Meluviienė - St. Petersburg
Kęstutis Miklas - Palm Beach
Jonas Paškus - Pompano Beach
Roma Ramūnienė - Miami

MICHIGAN APYGARDA
Liūda Ruglienienė, pirm.
Saulius Anušis - Lansing
Valdas Pleštys - Detroit
Petras Treška - Grand Rapids

NEW YORK APYGARDA
Dr. Gledrė Kumpikaitė, pirm.
Laima Šteikis-Hood - Manhattan
Jonas Kunica - Queens
Raimondas Liutkus - Rochester
Donatas Stančiauskas - Versma
Irena Vilgailienė - Long Island

PIETRYČIŲ APYGARDA
Vytautas Maciūnas, pirm.
Vladas Audėnas - Newark
Vytautas Bagdonavičius - Philadelphia
Vytautas Erlingis - Baltimore
Regina Petrauskienė - Scranton
Rūta Kalvaitytė-Skučienė - Washington
Julius Vebliatis - Elizabeth

OHIO APYGARDA
Jonas Kazlauskas, pirm.
Antanas ir Rimas Musteikiai - Buffalo, NY
Leonas L. Grinkus - Cincinnati
Edmund Pultinas - Cincinnati
Mylija Nasvytienė - Cleveland
Judy Petrokas - Dayton

VIDURIO VAKARŲ
Birutė Vindašienė, pirm.
Vaidas Aksamitauskas - Waukegan
Jonas Asrauskas - Chicago
Pietvakarių
Mindaugas Balčius - Indianapolis
Mindaugas Baukus - Cicero,
Salomėja Dautilienė - Brighton Park
Zigmas Grybinas - East St. Louis
Paulius Guobužis - Krantas
Nijolė Nausėdienė - Lemont
Rėda Pliūrienė - Wisconsin
Jonas Rugelis - Melrose Park
Kęstutis Tautvydas - Minnesota
Birutė Vilutienė - East Chicago

VAKARŲ APYGARDA
Angelė Nelsienė, pirm.
Elena Aglinskienė - Hawaii
Algis Bačanskas - San Diego
Audronė Janušauskaitė - San Francisco
Mindaugas Kuzminskas - Alaska
Pimvydas Mikšys - Washington
Viktoras Ralys - Los Angeles
Dr. Rimantas Vaitkus - Arizona
Vilius Žalpyš - Oregon

NAUJIA LYGIUMŲ APYGARDA
Danguolė Christopherson - Sioux City, IA
Liuda Flores - Houston, TX
Arvydas Jarašius - Denver, CO
Nellie Sudevičius McCallum - Omaha, NE
Kate Porterfield - Kansas City, KS

AUKAS PRAŠOME NUKREIPTI:

Lithuanian American Community, Inc.
Mr. R. Pliūra, Treasurer
1927 West Blvd.
Racine, WI 53403

Slunčiu auką \$ _____ JAV LB veiklai ir LB Washington įstaigos išlaikymui paremti.

Pavardė, vardas _____

Adresas _____

Aukos nurašomos nuo JAV federalinių mokesčių. Tax ID # 36-3625439

CLEVELAND, OH

JAS stovykla 2000 m. statomas kryžius

VAKAR, ŠIANDIEN, VISADA - DAINAVA

Atrodo lyg *vakar* Dainavos stovykla pradėjo gyvuoti, o prabėgo jau 46 metai!

Per tuos metus pro Dainavos vartus yra perėję tūkstančiai tūkstančių lietuvių.

Šiandien į Dainavą atvažiuoja pirmieji stovyklautojai, dabar jau tėvai ir seneliai, su savo vaikais ir anūkais. Daugelis iš jų susipažino Dainavoje ir sukūrė lietuviškas šeimas. Vasaros metu suvažiuoja jauni ir seni, ateitininkai, skautai, mokytojai, lietuvių kilmės jaunimas ir daugelis kitų grupių. Lietuvybės liepsnelė ne-

išblėso, bet toliau dega. Dainava toliau stebuklingai užburia visus ją aplankusius ir kviečia vėl sugrįžti.

Clevelando ateitininkai savo metinės šventės proga, rengia koncertą Dainavai padėti. Koncertą atliks iš Čikagos atvykęs Dainavos vyrų vienetas, vadovaujamas Dariaus Polikaičio. Koncertas įvyks š.m. kovo 2d., 6:30v.v. Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos salėje. Bilietus galima įsigyti po šv.Mišių abiejose parapijose, arba skambinant Marijai Mikonienei tel. 216-534-2190. Užtikrinkime, kad Dainava

Dainavos stovyklos vaizdas žiemos metu

bus *visada*. Žiūrėkime į ateitį su viltim ir pasitikėjimu.

Kviečiame ir raginame visus susipratusius lietuvius, kurie šį laikraštį skaito, didesne ar mažesne auka paremti Dainavą. Čekius rašykite "Dainava" ir siųskite Albertui Sušinskui: 5348 Richards Dr., Mentor, OH 44060. Clevelande aukos taip pat priimamos po šv.Mišių. Visų aukotojų pavardės bus skelbiamos koncerto programoje.

Nebūkime abejingi lietuviybės ateičiai - remkime Dainavą. Nuo pat pirmų dienų Dainava bešališkai mus visus priglaudžia, mums visiems tarnauja. Dabar mūsų visų eilė padėti Dainavai.

Živilė Vaitkienė

2001 m. žiemos kursų abiturientai

2002 M. ŠALFASS-GOS VYRŲ SENJORŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Kaip jau buvo skelbta, ŠALFASS-gos vyrų senjorų (gim. 1967 m. ir vyresnių) krepšinio pirmenybės įvyks 2002 m. kovo 23 ir 24 d.d., Clevelande, Ohio. Vykdo - Clevelando LSK Žaibas.

Pagal pradinės registracijos duomenis, susidomėjimą pareiškė pakankamas komandų skaičius ir varžybos bus vykdomos.

Galutinė komandų re-

gistracija privalo būti rengėjų rankose ne vėliau kaip 2002 m. kovo 2 d., šiuo adresu:

Vidas Tatarūnas, 8697 Harvest Home Dr., Mentor, OH 44060 Tel. 440-209-0440; Faksas 216-481-6064; E-mail: tatarunas@ameritech.net Web site: www.zaibas.org

Smulkia informaciją gauna pradinę registraciją atlikusios komandos. Nauji vienetai prašomi kreiptis į Vidą Tatarūną.

Po galutinės registracijos bus paskelbta varžybų formatas, adresai ir kitos detalės.

Varžybos vyks LSK Žaibo 52-jo gimtadienio renginio "Žaibo Dienos 2002" rėmuose. Renginio vakaras-banketas vyks kovo 23 d., šeštadienio vakare, Lietuvių namuose. Detales praneš rengėjai.

JURGINĖS PADANGĖJE

Kasmet keli Šv. Jurgio parapijos nariai kraustosi kitur, vieni mus palieka ir kiti pas mus atvyksta. Klebonija bando turėti tikslų parapijos narių sąrašą - su narių adresais ir telefono numeriais. Pageidaujama, kad visi parapijoje registruoti gautų aukų vokelius. Kas dar negavo tų vokelių arba juose spausdinamos netikslios žinios, prašomi pranešti klebonijai. Klebonijai svarbu turėti tikslus visų parapijos narių sąrašus, nes jie naudojami pranešimams diecezijai. Tie sąrašai niekam neplatunami.

Vasario 10 d. sekmadienį po 10:30 val. ryto Mišių Šv. Jurgio parapijos salėje bus lietuviškų Užgavėnių blynų priešpiečiai parapijos nariams. Ten jie bus pavaišinti ska-

niausiais mūsų mieste mil-tiniais ir bulviniais blynais.

Vasario mėnesį Clevelando diecezija siuntinėja laiškus tiems, kurie kelis metus parėmė Katalikų labdaros rinkliavas (Catholic Charities Appeal). Tai yra ankstyvųjų aukų programos dalis. Vyskupas laukia dosnios paramos.

Jurginė dažnai dairosi talkininkų, kurie padėtų parapijai. Šiuo metu pasigendama papildomų talkininkų Bingo lošimams praveisti ir padėti Šalpos centre. Laukiami ir tie, kurie turi patirtį su vanden-tiekio ir elektros pataisymais ir kartu galėtų padėti tvarkyti pastatų švarą. Tokie savanoriai yra kviečiami kreiptis į kun. J. Bacevičių arba į Alg. Matulionį.

Ger.J.

Vasario 16-tos ir Kovo 11-tos LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS CLEVELANDE Sekmadienį 2002 m. vasario 17 d.

8:00 v.r. Speciali programa Tėvynės Garsų laidoje.
9:45 v.r. Vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo.
10:00 v.r. Mišios Dievo Motinos parapijos šventovėje.
Gieda EXULTATE choras, vad. muz. Rita Kliorienė.
10:30 v.r.Mišios Šv. Jurgio parapijos šventovėje.
Gieda parapijos choras vad. Marytė Hudgins.

MINĖJIMAS

4:00 val. popiet Dievo Motinos didžiojoje salėje
Žodį tars LR ambasadorius JAV-joms ir Meksikai
Vygaudas Ušackas

**Meninę programą atliks: GRANDINĖLĖ ir
kanklių vienetas GINTARINĖS STYGOS**

Po programos - Al Neuman estradinė muzika.
Vaišės svetainėje. Įėjimas auka.
Organizacijos kviečiamos mišiose ir minėjime
dalyvauti su vėliavomis.

*Rengia ALTos Clevelando skyriaus ir JAV LB
Clevelando apylinkės valdybos.*

2002 METŲ SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS

2002 metų Š. Amerikos lietuvių kalnų slidinėjimo pirmenybės įvyks 2002 m. vasario 18 d., pirmadienį, Whistler slidinėjimo kurorte, Britų Kolumbijoje, Kanadoje. Programoje - slalomas ir didysis slalomas įvairiose klasėse, pagal amžių. Detalės bus pranešta vėliau. Laikinas ryšys: Vytenis Čiurlionis, 19755 Upper Terrace, Euclid, OH 44117-2231, USA. Tel. 216-481-1525; Faksas: 216-486-8804; E-mail: vciurlionis@msn.com

ŠALFASS Slidinėjimo Komitetas

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$35,

PUSEI METŲ - \$20,

PIRMA KLASE - \$58,

ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ METAMS - \$110.00

LIETUVA IR PASAULIS

DERYBOS SU RUSIJA KRYPSTA LIETUVAI PALANKIA LINKME

Vilnius, vasario 6 d. (ELTA). Rusija į Klaipėdos jūrų uostą per mėnesį gali nukreipti po 300 tūkst. tonų akmens anglies krovinių. Taip pat artimiausiu metu ketinama priimti konkrečius sprendimus suvienodinant dvišalius tranzitinių krovinių, vežamų geležinkeliais, apmokėjimo tarifus.

Tokie preliminarūs susitarimai, praneša ELTA, pasiekti vasario 5 dieną Maskvoje vykusiame susisiekimo ministro Zigmanto Balčyčio susitikime su naujuoju Rusijos transporto ministru Genadijumi Fadejevu.

Surengtoje spaudos konferencijoje ministras Z. Balčytis informavo, kad jau ketvirtadienį Maskvoje, Rusijos susisiekimo ministerijoje, sudarytai bendrai darbo grupei pavesta operatyviai aptarti, kaip derinti tarifus pervežant krovinius geležinkeliais Klaipėdos ir Kaliningrado uostų kryptimis, numatyti šių uostų bendradarbiavimo perspektyvas įgyvendinant projektą, sąlyginai vadinamą “Du K” (Kaliningradas - Klaipėda). Šioje darbo grupėje dalyvaus Baltarusijos ir Kazachstano atstovai.

Dabar Rusija kroviniams, vežamiems į Klaipėdos uostą, taiko 20-44 proc. didesnius tarifus nei į Kaliningradą, o Lietuva taiko didesnius tarifus kroviniams į Kaliningradą, mažesnius - į Klaipėdą. Lietuvos geležinkelių bendrovė, tris mėnesius vienašališkai taikiusi mažesnius pervežimo tarifus, patyrė apie 5 mln. litų nuostolių.

Pastaruoju metu juodųjų metalų krovinių pervežimo apimtys iš Rusijos į Klaipėdos uostą sumažėjo net 56 proc., naftos ir jos produktų - apie 40 proc. Pasak ministro Z. Balčyčio, norint pritraukti didesnius Rusijos krovinių srautus į Klaipėdos uostą, ten reikia padaryti nemažų investicijų. Būtina modernizuoti geležinkelio privažiavimo kelius, atnaujinti šilumvežių parką. Šalies geležinkelių infrastruktūrai gerinti ketinama kasmet panaudoti po 100 mln. litų.

Tuo tarpu Rusijos verslininkai turi rimtų pretenzijų dėl to, kad nemažai laiko Klaipėdos uoste stovi neiškrautos cisternos su 3 tūkst. tonų naftos produktų.

“LUKoil” IR “WILLIAMS” VADOVAI KALBĖJO APIE “MAŽEIKIŲ NAFTĄ”

“Mažeikių naftą” valdančios JAV kompanijos “Williams” centrinėje būstinėje Tulsoje buvo susitikę šios bendrovės ir Rusijos didžiausio naftos koncerno “LUKoil” vadovai. Rusijos kompanijos iniciatyva surengtame susitikime, “Williams” atstovo teigimu, aptarti regioniniai pokyčiai naftos perdirbimo versle. “LUKoil” niekada neslėpė, kad suinteresuota kontroliuoti ir valdyti “Mažeikių naftą”.

Pasak “Williams Lietuva” atstovo spaudai Dariaus Šilo, “Williams” patvirtino turinti ilgalaikius įsipareigojimus Lietuvos Vyriausybei dėl dalyvavimo “Mažeikių naftos” kapitale ir šios bendrovės valdymo. Bet šiame susitikime nebuvo aptarti jokie apibrėžti pasiūlymai. “Williams” teigia neskatinusi ir neskatinanti jokių pasiūlymų išpirkti jų turimą “Mažeikių naftos” akcijų paketą. Kas konkrečiai dalyvavo susitikime, nepranešama.

“LUKoil” prezidentas Vagitas Alekperovas ir kiti kompanijos vadovai ne kartą yra sakę, kad “LUKoil” tiesioginis dalyvavimas “Mažeikių naftos” koncerno veikloje nepriimtinas, jeigu “LUKoil” negauna “Mažeikių naftos” operatorės teisių.

1999 ir 2000 metais “Williams” ir “LUKoil” derėjosi dėl ilgalaikio bendradarbiavimo “Mažeikių naftoje”. Kadangi kompanijoms nepavyko susitarti, 2001 m. vasario mėnesį amerikiečiai pradėjo derybas su antrąją pagal dydį “Jukos” naftos kompanija. “Jukos” ir “Williams” derybos dėl “Jukos” atėjimo į “Mažeikių naftą” buvo nutrauktos pernai gruodį amerikiečių iniciatyva. Šių metų pradžioje atnaujintos diskusijos dėl galimų “Jukos” investicijų į “Mažeikių naftą”, galimų ilgalaikių “Jukos” paskolų Lietuvos koncernui, ilgalaikio naftos tiekimo Mažeikių naftos perdirbimo gamyklai pagal sąlygas, numatytas abiejų šalių susitarime pernai birželio mėnesį.

JAV energetikos grupė “Williams International” šiuo metu valdo trečdalį “Mažeikių naftos” koncerno akcijų ir turi teisę ateityje įsigyti antra tiek. Vyriausybei dabar priklauso 59,3 proc. “Mažeikių naftos” akcijų paketas.

Pernai birželio mėnesį pasirašytas ir vėliau Lietuvos Vyriausybės bei “Mažeikių naftos” akcininkų patvirtintas pradinis susitarimas tarp JAV kompanijos “Williams” ir “Jukos” turėjo būti įgyvendintas iki rugsėjo pabaigos, tačiau dėl techninių priežasčių sandorio pabaiga mėnesiui nukelta. Numatyta, jog “Jukos” 10 metų Mažeikių perdirbimo gamyklai tieks beveik po 5 mln. tonų naftos per metus. Pagal projektus “Williams” ir “Jukos” turėtų tapti lygiaverčiais finansiniais partneriais - kiekviena bendrovė turėtų po 26,85 procento “Mažeikių naftos” akcijų.

KOMENTARAS PRIE DR. RŪTOS GAJAUSKAITĖS STRAIPSNIO

“Dirva” š.m. sausio 8 d., atspausdino dr. Rūtos Gajauskaitės straipsnį pavadinimu “Kalėdinės godos”.

Straipsnio pabaigoje yra Dirvos redakcijos pareiškimas sekančio turinio: “Pradedant naujuosius metus, primename, kad mūsų bendradarbių straipsniuose reiškiamos mintys, nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Juos spausdiname, kad mūsų visuomenė būtų informuota jog mūsųose reiškiamos įvairios pažiūros”.

Šis redakcijos prierašas suteikia man, kaip šio straipsnio skaitytojui, išreikšti kitokią nuomonę, kad aš nesutinku su kai kuriomis R. Gajauskaitės mintimis ir jos kalutinimais.

Straipsnio autorė gyvena Lietuvoje ir savo galvosena apie užsienį ir Ameriką rašo iš kitokio mentaliteto taško.

Antros bangos išeivijos lietuviai gyvendami šiame krašte 50 ar daugiau metų, yra pilnai pažinę Amerikos vidaus ir užsienio politikos gyvenimo santvarką. Tačiau, reikia pripažinti faktą, kad R. Gajauskaitės dalis straipsnio turi daug, tiesos aprašant dabartinį gyvenimą Lietuvoje su jos negerovėmis.

Nesutinku su jos mintimis, kada ji rašo apie JAV, su

Vytautas Šeštokas

tendencingais išsireiškimais ir pateisina teroristo bin Ladeno veiksmus su jam prisiekiams sėbrams, ko pasėkoje jie Amerikoje subombardavo du New Yorko dangoraižius ir Vašingtono Pentagoną.

Šis teroras pareikalavo virš 3 tūkstančių civilių nekaltų gyventojų gyvybių. Yra tikras įrodymas, kad tai visa organizavo ir vykdė bin Ladeno vadovybėje jo sėbrai.

Kaip į tą visą nekaltų tūkstančių civilių gyventojų žudymą turėjo reaguoti Amerika. Apie tai R. Gajauskaitė visiškai nutyli. Tačiau ji neužmiršo pasakyti: “JAV ant Afganistano per 2-3 mėnesius per oro antskrydžius išmetė sprogmenų 5 kartus daugiau nei per abu pasaulinius karus!!!”.

Tačiau vardan teisybės ji turėjo pažymėti, kad bin Ladenas su savo sėbrais, aukštų Afganistano kalnų požemiuose buvo įsirengę didžiausius tunelių miestus su pinais ginklų sandėliais. Tuos kalnus anksčiau nepramušė ir Rusija su savo galingiausiais bombonešiais.

Amerikos naujos ir galingiausios bombos pasaulio istorijoje buvo panaudotos

karo sutrumpinimui, kad pasi-dotų Talibano kariai.

Straipsnį baigsiu pacituodamas R. Gajauskaitės žodžius, kurių patikimumą palieku spręsti skaitytojų nuomonei: “Ir vėl panašiai, kai Antro pasaulinio karo metu - supriešinant valstybėje gyvenančias tautas, kvislingų pagalba imama valdžios. Savos rankos “švarios”, nukentėjo tik vienas JAV kareivis ir vienas žurnalistas. Tuo tarpu pasaulinė propagandos mašina šiurpino visus “džikado” baisumais, tikėdamiesi, kad ir menką pasipriešinimą įvardinti “Švento karo” vardu. Tačiau... Afganistano miestai vienas po kito be pasipriešinimo buvo atiduoti.

Nei šlovės, nei orumo nebeliko JAV. Tai tokia yra liberalioji demokratija, kai viena galingiausių valstybių sumušė “gulintį” - 10 metų anglų? Bei 10 metų rusų okupacinių karų nualintą Afganistaną. Tiesa, pateikus Pasaulio visuomenei motyvą - vieno vienintelio teroristo paiešką. Be įrodymų, be teismo, kurio paprašė Afganistano valdžia. Dabar kaip adatos šieno kupetoje bin Ladenas ieškos ne tai Korėjoje, ne tai Filipinuose ar Sirijoje. Iš esmės nesvarbu kur - kad tik parodyti savo jėgą”.

LIETUVOS ATSTOVŲ PREKYBINĖ MISIJA

Lietuvos Informacinių technologijų (IT) sektoriaus atstovai Vašingtone pradėjo 5 dienas truksiančią prekybinę misiją. Tai bendras Lietuvos IT firmų, Lietuvos Ekonominės plėtros agentūros (LEPA) ir Lietuvos ambasados JAV projektas, kurio tikslas praplėsti esamus bei užmegzti naujus verslo kontaktus tarp Lietuvos ir JAV IT firmų, pristatyti JAV partneriams verslo galimybes Lietuvoje, ypač IT sektoriuje bei paskatinti naujas JAV investicijas.

Lietuvos ekonominės plėtros agentūros vadovaujamoje IT prekybinės misijos JAV sudėtyje - atstovai iš “Algoritmo sistemos”, “Alna”, “Informaciniai projektai”, “Lobbis”, “Loris”, “Omnitel”, “Mediaworks”, “Skaidula”, “Sintagma”, “Techna Orbis”, “Technograma”, “Verslo tinklas”.

Lietuvos IT sektoriaus atstovų prekybinė misija JAV prasidėjo šiandien JAV Komercijos departamente su-

rengtu pristatymu “Hyperjungtis su Lietuva”. Lietuvos atstovus pristatęs Lietuvos ambasadorius JAV Vygaudas Ušackas pažymėjo, kad prieinamumas prie informacinių technologijų bei žiniomis pagrįstos industrijos vystymas yra viena esminių Lietuvos modernizacijos prielaidų. “Lietuvos Vyriausybė informacinių technologijų vystymą yra priskyrsi prie savo prioritetinių darbų”, - sakė V.Ušackas. Jis paragino JAV kompanijas investuoti į Lietuvą bei plėsti verslo kontaktus su Lietuvos IT firmomis, pažymėdamas, kad “vis labiau į vieningą Europos Sąjungos rinką integruojantis Lietuvos ūkis, kompiuterinių mokslų ir technologijų tradicijos bei patyrusi darbo jėga sukuria Lietuvoje geras sąlygas verslui bei investicijoms į žiniomis grįstą šalies ūkio sektorių”.

V.Ušackas pažymėjo, kad tokių kompanijų bendradarbiavimas, kaip “Microsoft”, “IBM”, “Compaq”, “Siebel Systems”, “Nexcom Teleco-

munications”, iš vienos pusės, bei “Alna”, “Sonex”, “Lietuvos Telekomas”, iš kitos pusės, rodo, kad Lietuvos ir JAV kompanijos vis dažniau atranda viena kitą. V.Ušackas išreiškė įsitikinimą, kad jau užmegzti verslo ryšiai bus sėkmingo bendradarbiavimo pavyzdys ir kitoms abiejų šalių IT kompanijoms.

JAV Komercijos departamente taip pat dalyvavo LR Seimo Informacinės visuomenės plėtros komiteto pirmininkas Algirdas Kunčinas bei INFOBALT asociacijos prezidentas Vytautas Vitkauskas.

Tolesnėje Lietuvos IT sektoriaus atstovų prekybinės misijos JAV programoje - susitikimai su Šiaurės Virginijos Technologijų tarybos nariais bei Pasaulio Banko atstovais, vizitai į Bostoną, bei New Hamshere valstiją, kur numatyti susitikimai su vietos administracijos bei IT kompanijų atstovais.

Lietuvos Ambasados inf.

Viena iš mugės salių.

Žilvino Beliausko nuotr.

Vilnius, vasario 7 d. (ELTA). Sostinės parodų centre “Litexpo” iškilmingai atidaryta trečioji tarptautinė Vilniaus knygų mugė, vadinama simboliniu mūsų šalies startu į šių metų Frankfurto knygų mugę, kurioje Lietuva dalyvaus išskirtinėmis garbės viešnios teisėmis.

Gausius mugės dalyvius ir svečius sveikino Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas, kultūros ministrė Roma Dovydėnienė, ūkio ministras Petras Čėsna, Vilniaus meras Artūras Zuokas, Frankfurto knygų mugės direktorius Lorenzo Rudolf, Vilniaus knygų mugės orga-

Paskutiniai leidiniai labai išpopuliarino Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutą.

Žilvino Beliausko nuotr.

nizatoriai ir dalyviai, buvo perskaitytas Prezidento Valdo Adamkaus atsiųstas sveikinimas, praneša ELTA.

Kultūros ministrė R.Dovydėnienė savo kalboje Vilniaus knygų mugę apibūdino kaip puikų knygos ir kūrybos rezultatą, menų sintezės ir verslo židinį, apimančią institucijų, visuomenės sluoksnių ir įvairių patirčių žmonių bendravimą.

Frankfurto knygų mugės direktorius Lorenzo Rudolf pabrėžė Lietuvos norą ir pasiryžimą tinkamai pristatyti didžiausioje pasaulyje knygų mugėje šių metų rudenį ir palinkėjo mūsų šaliai kuo didesnės sėkmės pasirengimo darbuose ir pačioje mugėje supažindinant Vokietiją su Lietuva ir jos kultūra.

Keturias dienas truksiančioje Vilniaus knygų mugėje dalyvavo per 180 Lietuvos ir užsienio leidyklų, knygynų, asociacijų, institutų ir kitų su knygomis susijusių įstaigų. Šių metų mugę išaugo ir plotu, ir dalyvių skaičiumi - naujausias knygas bei kitus

Mugės dalyvius ir svečius linkmina Kęstutis Vaiginio džiazas kvartetas.

Žilvino Beliausko nuotr.

leidinius dviejuose parodų centro aukštuose pristato 98 dalyviai iš užsienio šalių ir 82 - Lietuvos.

Specialistams skirtą pirmąją Vilniaus knygų mugės dieną Kultūros ministerijos, Lietuvos dailininkų sąjungos ir Vilniaus dailės akademijos vadovai pagrindinėmis ir paskatinamosiomis premijomis apdovanojo gražiausių 2001 metų knygų dailininkus, o diplomais - šių knygų leidėjus.

Vilniaus knygų mugę parengta plati kultūrinė programa, veiks knygos me-

Prie vienos iš seniausių leidyklų “Vaga” stendų.

Žilvino Beliausko nuotr.

no ekspozicija, dailininkų Stasio Eidrigevičiaus ir Kęstučio Kasparavičiaus iliustracijų parodos, mažieji lankytojai kurs ir leis rekordinio ilgio knygą, kurią tikimasi

nugabenti į UNESCO centrinę būstinę Paryžiuje.

Antroji Vilniaus knygų mugės diena, penktadienis, skiriamas Lietuvos prisistatymui Frankfurto knygų

Literatai prozininkas Herkus Kunčius, poetas ir scenaristas Alvydas Šlepikas, ir Rašytojų sąjungos leidyklos redaktorius bei vertėjas Saulius Repečka prie Rašytojų sąjungos leidyklos stendų.

Žilvino Beliausko nuotr.

mugėje, šeštadienis - Lietuvos mokytojams ir moksleiviams, o sekmadienis - šeimoms su vaikais.

“Geriausias knygynas Vilniuje! Jeigu nepirksit, užčieravosi - neužmigsit dvi savaites”, - sako A. Terleckas.

Žilvino Beliausko nuotr.

“BRONZOS METAMORFOZĖS”

Sostinės Medalių galerijoje atidaryta didelė skulptūrų paroda “Bronzos metamorfozės”. Keturiuose galerijos salėse garsūs šalies skulptoriai pristato naujausius savo darbus ir idėjas, gimusias penktojo bronzos liedinimo simpoziumo metu. Parodą surengė Lietuvos dailininkų sąjungos Vilniaus skulptorių sekcija.

Kaip Eltai sakė šios sekcijos pirmininkė skulptorė Dalia Matulaitė, eksponuojami darbai Kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis nuliudinti Lietuvos dailininkų sąjungos liejykloje “Bronzos amžius”. Nuo 1997 m. rengiami respublikiniai bronzos liedinimo simpoziumai padeda greitai realizuoti kūry-

bines skulptorių idėjas, telkti jas projektuojamam Vilniaus skulptūrų parkui, kitoms urbanistinėms erdvėms.

Šių metų parodos ašis - bronzos ir jos metamorfozės. Parodoje dalyvauja vilniečiai skulptoriai D.Matulaitė, Jonas Naruševičius, Arvydas Ališanka, Kęstutis Musteikis, Gediminas Piekuras, Darius Bražiūnas, panevėžietis Juozas Lebednykas, klaipėdietis Algirdas Bosas ir kt. Autoriai siūlo žiūrovams savo interpretacijas ugnyje rūdos pavidalu mirštančio ir vėl atgimstančio metalo tema. Skulptoriai pripažįsta, kad bronzos liejimas mūsų laikais ištis yra archajiškas užsiėmimas, atėjęs iš amžių glū-

dumos ir iš esmės nepakitęs. Simpoziumuose dailininkai skatinami kūrybiškai eksperimentuoti, formuoti ir fiksuoti naujas menines vizijas.

Daugelį parodoje dalyvaujančių skulptorių išugdžiusi D.Matulaitė pristato du darbus iš skulptūrų ciklo “Laiškai ant vandens”. Vienas jų - “Akmens fortepijonas” turėtų papuošti Nemenčinėje kuriamą privačios firmos skulptūrų parką. Skulptoriai tikisi, kad ir šįmet bus surengtas privatus “Vilnojos” viešbučio skulptūrų parko kūrimo simpoziumas, vasarą laukiama Birštono savivaldybės rengiamo simpoziumo atgaivinant senąjį Birštono skulptūrų parką.

DAILININKŲ SĄJUNGOS METINĖS PREMIJOS

2001 metų Lietuvos dailininkų sąjungos (LDS) premijų laureatėmis paskelbtos trys žinomos Lietuvos dailininkės: instaliacijų kūrėja Marija Teresė Rožanskaitė bei tekstilininkės Lina Jonikienė ir Salvinija Giedrimienė.

M.T.Rožanskaitė apdovanota už instaliacijas, sukurtas 2001 m., tekstilininkė L. Jonikienė premiją pelnė už dalyvavimą tarptautinėse parodose, o S.Giedrimienė - už 14 gobelenų ciklą “Kryžiaus kelias” Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos koplyčiai, praneša ELTA.

Auksiniai LDS ženklai ir metinės premijos už kūrybos pasiekimus laureatėms bus įteikiami vasario 14 dieną. Lietuvos dailininkų sąjungos galerijoje veiks S.Giedrimienės ir M.T.Rožanskaitės kūrinių paroda.

Tris lygiavertes premijas Lietuvos dailininkų sąjunga įsteigė pernai ir antrą kartą jas teikia už metų kūrybos pasiekimus. Premijos ir auksiniai ženkleliai skiriami LDS tarybos nutarimu. Pirmosios premijos pernai paskirtos tapytojui Algirdui Petruliui, skulptoriams Algirdui Bosui ir Rimantui Sakalauskui.

Parašyti to laikotarpio prisiminimus yra įdomu ir svarbu, nors jie teliestų ir tik vieno asmens akiratį. Tačiau sudėjus daugelio užrašus, vaizdas jau žymiai papilnėja. Mėginsiu glaustai papasakoti kai kuriuos prisiminimus ir patyrimus Vilniuje nacių okupacijos metais, ypač kiek tai lietė mano santykius su Vilniaus žydais ir jų pergyventa tragedija.

Surašyti tokius prisiminimus yra sunkumu, nes praėjo jau ilgas laikas ir, svarbiausia, užsienyje gyvenant, sunku sugaudyti reikiamus šaltinius ir dokumentus, kurie su gyvenimo tėkme vis daugiau blanksta ar visai dingsta.

ŽYDAI VILNIUJE IR LIETUVOJE

Istoriniai dokumentai liudija žydus turėjus namų Vilniuje jau 1320 m. Galima prileisti, kad į Vilnių jų būta atklydę ir anksčiau. Kas liečia žydų teisinę apsaugą Lietuvoje, tai Vytautas Didysis 1388 m. birželio 24 d. Trakų žydams raštu suteikė pirmąsias privilegijas. Po to sekė panašių privilegijų suteikimas Brastos ir Gardino žydams. Tai parodo, kad jų skaičius Lietuvoje buvo jau išaugęs ir privalėjo tikslesnio jų teisių apsaugojimo. Karalius Žygimantas Senasis davė naujas privilegijas žydams 1514 m., ir jos visos jau buvo įtrauktos 1529 m. į Lietuvos Statutą.

Nuo XVII amžiaus žydai Lietuvoje stengėsi miestuose pasigyventi atskiruose kvartaluose, vadinamuose getais (ghetto). Lietuvos getai nebuvo visiškai uždari ir atsirado ne dėl to, kad šalies valdžia žydus būtų vertusi taip apsigyventi, bet daugiausia tai buvo pačių žydų bendruomenių (kahalų) noras laikytis atskirai glaudžiau tarpusavyje, tuo būdu daugiau išsaugoti tautinius žydų papročius, tikybą ir kalbą.

Amžių bėgyje Lietuvos sostinės, Vilniaus miesto, žydų gyventojų skaičius buvo: 1550 m. - 3 000, 1600 m. - 7 000, 1650 m. - 12 000, 1700 m. - 13 000, 1750 m. - 11 000, 1800 m. - 10 700, 1850 m. - 23 091, 1900 m. - 63 250, 1914 m. - 73 420, 1916 m. - 61 265, 1941 m. - 70 000.

1710 m. 3800 žydų mirė nuo maro. 1850 m. žydai sudarė 41.4% bendro miesto gyventojų skaičiaus.

Vilniaus žydų indėlis į bendrą žydų tautos kultūrą yra labai didelis ir tiek išskirtinis, kad jau nuo senų laikų visame pasaulyje Vilnių žydai vadindavo “Lietuvos Jeruzale”. Tokio pavadinimo panaudo-

jimas užtinkamas jau nuo 1650 m., kad Vilniuje jau buvo žydų tikybinių mokslų institutas su 40 rabinų - mokslininkų, kurie plačiai garsėjo visame žydiškame pasaulyje Talmudo aiškinimais ir kitais teologiniais raštais. Tai ir suteikė Vilniui “Lietuvos Jeruzalės” aureolę, kuri išliko ligi mūsų laikų.

Nepriklausomos Lietuvos teritorijoje pagal 1938 m. statistiką žydų buvo 168 000. Sekančiais metais prie Lietuvos Respublikos grįžus Vilniui su aplinkine sritimi, prisidėjo 82 000 žydų, iš kurių apie 20 000 buvo bėgliai iš Lenkijos, kai Lenkijos teritoriją užėmė ir pasidalijo Vokietija ir Sovietų Sąjunga.

1941 m. vasarą, vokiečiams okupavus Lietuvą, bendras žydų skaičius siekė 250 000. Į Rusiją spėjo išbėgti tik nedidelės žydų grupės, daugiausia žymesni sovietinės valdžios ir partijos pareigūnai. Tad kaip Lenkijos, taip ir Pabaltijo valstybių žydai visa savo mase iš karto pateko gestapo žinion ir priklausomybėn. Jų naikinimas buvo vykdomas kasmet spartyn ir žiauryn. Šio genocidinio košmaro pasėkoje, Antrajam pasauliniam karui pasibaigus, žydų Lietuvoje bepaliko tik 25 000, tai yra vos apie 10 procentų. Toks Lietuvoje gyvenusių žydų skaičius pateikiamas 1959 m. statistikoje. Tik neaišku, koks skaičius čia buvo senųjų Lietuvos gyventojų žydų ir kiek prisidėjo ateivių iš kitų sovietinių respublikų.

Paskutinis dešimtmetis rodė, kad žydų tautybės gyventojų skaičius nedidėjo. Nežiūrint natūralaus gyventojų priauglio, žydų skaičius Lietuvoje sumažėjo ligi 24 000, pagal 1970 m. surašymą.

LIETUVIAI NACIŲ REPLĖSE

Vokiečių-rusų karui kilus, 1941 m. birželio mėnesio staigus lietuvių sukilimas prieš rusiškus okupantus labai palengvino vokiečių armijai skubiai žygiuoti pirmyn ne tik per Lietuvos teritoriją, bet ir veržtis gilyn į Rusijos žemes. Visur ten, kur gyventojai negalėjo ar nesistengė sukilti, vokiečių armijos įstrigo arba žygiavo žymiai lėčiau ir su didėjančiais nuostoliais.

Sukilimo paskelbtoji laikinoji Lietuvos vyriausybė

VILNIAUS GETAS 1943 METAIS PRISIMINIMAI IŠ VILNIAUS NACIŲ LAIKAIS

I

Bronius V. Galinis

skubiai tvėrėsi priemonių įtvirtinti Lietuvos suverenumui, palaikyti tvarkai ir gelbėti chaoso padėtyje atsidūrusį šalies ūkį. Nuo pat pirmųjų dienų nebuvo abejonės, kad tie lietuvių nepriklausomybiniai ir tautiniai siekimai visiškai nesiderina su Trečiojo Reicho tikslais ir užgaidom. Laikinoji

Adrianu von Rentel’nu priešakyje, kaip generalkomisaru Lietuvos “sričiai”. Pati Lietuva, kartu su Latvija, Estija ir Baltarusija (Gudija), įėjo į didelę nacių formuojamą koloniją rytuose, vardu “Ostland”, kurio reichskomisaro titulu buvo paskirtas lietuviui lig tol mažai girdėtas šiaurinės Vokietijos aukštesnis nacių administracijos pareigūnas Hinrich’as Lohsė.

Romos imperatoriaus Valentiano III žmona Eudossia pasirūpino, kad būtų pastatyta bazilika šv. Petro prisiminimui, kai jis kalėjime grandinėmis surakintas buvo laikomas Jeruzalėje ir Romoje. Todėl bazilika buvo ir pavadinta “Šv. Petras retežiuose”. Joje yra M.Buonarroti sukurta įspūdinga skulptūra “Možė”, kuris buvo garsiausias žydų tautos vadas.

vyriausybė nieko negalėjo laisvai ir normaliai dirbti, rudmarškinių daliniai ir gestapas tuojau kišosi į kiekvieną jos veiksmą. Netrukus ji buvo priversta pasitraukti, nes jos vietą užėmė iš Berlyno atsiųsta okupacinė nacių vyriausybė, vad. Zivilverwaltung’as, su nacių partijos pareigūnų, Rusijos vokiečiu

Nuo tų “antžmogių” veiksmų ir malonės priklausė Baltijos tautų likimas, kasdieninis gyvenimas ir gyvybė. Nebuvo labai slepiama, kad šios teritorijos numatytos paversti didžiosios nacių imperijos žemėmis ir bus apgyvendintos karą laimėjusiais vokiečiais. Dalis vietiniu gyventojų gal bus palikta, jeigu jie bus

ištikimi Vokietijai ir sutiks greit suvokietėti, o kiti bus iškeldinti toliau į rytus, o žydai turės būti visiškai sunaikinti, pirmiau už kitus.

Pagal tą planą viskas ir buvo tuojau pradėta palaipsniui vykdyti. Dvarai, stambūs žemės ūkiai, dingusių ar Sibiran ištremtųjų ūkiai buvo perimti tiesioginėn vokiškų bendrovių žinion. Taip pat visos ūkinės įmonės, stambesnės prekybos ir pramonės šakos perėjo vokiečių priežiūron ir kontrolėn. Tam tikslui buvo paskirti įmonių “patikėtiniai” - Treuhanderiai.

Pirmiausia tokius “patikėtinus” gavo stambiausios įmonės, kaip Pieno centras, Lietūkis, Linas, Maistas ir panašios. Statybinės bendrovės ir jų veikla, su kuriomis yra surišti šie mano prisiminimai, buvo laikomos mažiau pelningom (kadangi jos prekių savo sandėliuose neturėjo, tai nebuvo galima jų apiplėšti), bet jos buvo labai reikalingos karo ir bendruomeninių statybų darbo atlikimui. Tad ir jos tuojau pateko nacių okupacinės valdžios kontrolėn.

Statybos bendrovei okupacijos pradžioje patikėtiniu buvo paskirtas vokietis Ratneris, bet vėliau, 1943 m. rudenį, jis buvo išsiųstas į Ukrainos frontą. Mūsų bendrovė, laimei, buvo tartum pamiršta ir liko be vokiečio viršininko. Tačiau eilė vokiečių įstaigų mūsų nepamiršo ir dažnai iš bendrovės reikalavo, net įsakydavo atlikti joms vienokias ar kitokias statybas.

Statybos bendrovė savo centrą turėjo Kaune, skyriai buvo Kaune, Vilniuje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Vilniuje viena iš karinių vokiškų įstaigų, kuri labai kišosi į bendrovės darbus ir reikalavo pataravimų, buvo vad. Rustungskommando (ginklavimo dalinys). Jos viršininku Vilniuje buvo kapitonas Klueppel’is, savo metu prieš antrąjį pasaulinį karą pasikeitimo principu atlikęs stažavimą Lietuvos penktame pėstininkų pulke, anuomet dar tik leitenanto laipsniu. Tuomet jis buvo pramokęs pakenčiamai lietuviškai, bet dabar okupacijos sąlygomis slėpė savo mokėjimą. Tik vieno priėmimo metu, kiek daugiau išgėręs, staiga užsimiršęs, prašneko lietuviškai. Tad jei kas anksčiau galvodavo, jog šis vokiečių pareigūnas tesuprato tik vokiškai, tai išsitarus ką nors nediskretiško ar nepalankaus okupanto adresu, nukentėdavo ar patekdavo nemalonėn.

(Bus daugiau)
(T.Ž. 1981 Nr. 3)

RENGINIŲ KALENDORIUS

VASARIO 17 d. 4:00 v.p.p. Dievo Motinos parapijos salėje Lietuvos Nepriklausomybės švenčių Vasario 16-tos ir Kovo 11-tos minėjimas. Meninę programą atliks “Grandinėlė” ir kanklių vienetas “Gintarinės stygos”. Organizacijos prašomos dalyvauti mišiose ir minėjime su vėliavomis. Rengia ALT ir JAV LB Clevelando Apylinkės valdyba.

KOVO 2 ir 3 d. įvyksta Ateitininkų šventė ir Dainavos stovyklai paremti koncertas, kurį atliks “Dainavos” oktetas iš Chicago.

KOVO 17 d., sekmadienį: Clevelando skautijos ruošiama tradicinė “Kaziuko Mugė”, Dievo Motinos parapijos salėse. Pradžia 11:00 v.r.

KOVO 23-24 d. d.: “Žaibo dienos 2002” - metinis Clevelando LSK Žaibo parengimas, šeštadienį ir Š. Amerikos Lietuvių vyrų senjorų Krepšinio turnyras šeštadienį ir sekmadienį

SPALIO 26-27 dienomis “Tradicinės Lietuvių Dienos” šeštadienį 6:30 v.v. Dievo Motinos parapijos auditorijoje “Aukuro” choro koncertas. Rengia JAV LB Clevelando apylinkės valdyba.

*“Girdžiu aš, rodos, Viešpaties žodžius
Žingsnius matau Jo baltame kely;
Jaučiu, kad Jis arti, arti tikrai...”*

A. † A. DALIAI STANIŠKIENEI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą vyrui
DŽIUGUI, dukterims RŪTAI ir DIANAI,
sūnums PAULIUI ir VINCUI, broliui
VIDMANTUI, jų šeimoms, giminėms ir
artimiesiems.

*Kartu su Jumis liūdi
Visi Kazlauskai*

A. † A.

BALIUI STEPONIUI STEPONAVIČIUI

Iškeliavus į Amžinuosius namus, jo mylimą
žmoną EUFEMIJĄ, seseris JADVYGĄ
ILENDIENĘ ir STASĘ SAVICKY, giliai
užjaučiame ir kartu liūdime.

Babcock and Wilcox Co. inžinerijos departamento
buvę bendradarbiai:
*Petras Ežerskis,
Petras Kliorys,
Mečys Palūnas,
Vytautas Pliodžinskas,
Vacys Rociūnas,
Jonas Vasaris*

Akron - Cleveland, Ohio

SPORTAS

KREPŠINIO DIPLOMATIJA

(iš kairės į dešinę) NATO komiteto vadovas Bruce Jackson, LR ambasadorius JAV Vygaudas Ušackas, Šiaurės Europos krepšinio lygos komisaras Šarūnas Marčiulionis, JAV Atstovų rūmų narys John Shimkus.

Rolando Kačinsko - LR ambasada JAV nuotr.

Vašingtonas, - 2002 m. vasario 6 d. JAV besilankančių Šiaurės Europos krepšinio lygos (North European Basketball League - NEBL) komisaro Šarūno Marčiulionio ir vieno iš akcininkų Dmitriy Buriak garbei LR ambasadoje Vašingtone buvo surengtas priėmimas, į kurį buvo pakviesti JAV Kongreso nariai, Valstybės departamento pareigūnai, Vašingtone reziduojančio diplomatinio korpuso, žiniasklaidos bei vietinės lietuvių bendruomenės atstovai. Tai ne pirmas krepšinio ženklų pažymėtas LR ambasados JAV renginys, kuris aktyviai pristato Lietuvą amerikiečių tarpe kaip krepšinio šalį. Pernai Lietuvos ambasadoriaus JAV Vygaudo Ušacko vadovaujama Lietuvos diplomatų krepšinio komanda surengė rungtynes su JAV Kongreso nariais ir JAV Valstybės departamento pareigūnais, apie kuriais rašė vietos spauda, tame tarpe “The Washington Times” bei “The Diplomat”.

A. † A.

NASTUTEI STUNGIENEI

mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą
sūnums ir jų šeimoms

*Dr. Juozas ir Teklė
Šontai*

A. † A.

BALIUI STEPONIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo žmoną
EUFEMIJĄ ir visą STEPONIŲ giminę

*Dr. Juozas ir Teklė
Šontai*

A. † A.

BALIUI STEPONIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo žmonai
EUFEMIJAI

Kęstutis ir Aldona Šontai

DIRVAI AUKOJO

A.Sutkus, Beverly Shs.,IN	65
E.Berneckas, Canada	65
V.Mažeika, Park Ridge IL	42
B.Zabukas, St. Pete., FL	35
J.Pilkauskienė, Canada	25
V.Šilas, Chicago, IL	25
M.Vilutis, St. Pete., FL	25
A.Daugirdas, Willowick, OH..	20
K.Biliūnas, Willowick, OH	15
G.Gražienė, Downers Gr., IL..	15
A.Jagutis, Daytona B.FL	15
M.Miškinis, Orchard L., MI	15
S.Petravičius, Rancho P., CA ..	15
V.Varneckas, Waterbury, CT ...	15
L.Biliūnas, Mentor, OH	10
N.Puškorius, Wlby., OH	10
K.Šidlauskas, St. Pete. B., FL .	10
A.Alminauskas, Bloomington. IN	10
E.Černius, Worcester, MA	5
I.Priockis, Warrington, PA	5
P.Puidokas, Canada	5
B.Sidzikauskas, Pompano B.FL	5
T.Cibas, Canada	5

A.a. Juozo Vaineikio atminimą pagerbdami per jo laidotuves draugų ir pažįstamų suaukoti pinigai buvo skirti Amerikos lietuvių žiniasklaidai.

“DIRVOS” laikraščiu yra skirta 100 dol. kuriuos aukojo J. Balzekaitė, I. Medišauskienė, P.L. Aleksos, A. Šešplaukis, N. Kučėnas, A.B. Slonskiai. Su pagarba *Irena ir Romas Žuliai*

*Visiems aukotojams
Nuoširdžiai dėkojame*

Olimpinė ugnis buvo uždegta graikų artistės Thalia Prokopiou, kurios degantis fakelas atkeliavo į Salt Lake City, kur praėjusį savaitgalį prasidėjo žiemos olimpiniai žaidimai.

SPORTAS

SLIDINĖJIMO STOVYKLA KANADOJE

Tradicinė metinė Montrealio lietuvių slidinėjimo stovykla įvyks 2002 m. kovo 14-17 d.d., Mont La Reserve slidinėjimo vietovėje, Saint Donat, Quebec, Kanadoje, apie 150 km į šiaurę nuo Montrealio.

Stovykla prasideda kovo 14 d., ketvirtadienio vakare, individualiu slidinėjimu. Kovo 15 d., penktadienį, slidinėjimo išvyka į Mont Tremblant, o kovo 16 d., šeštadienį, bus slidinėjimo varžybos (slalomas, didysis slalomas) ir “Brommball” žaidimas Mont La Reserve.

Oficialus viešbutis ir stovyklautojų “rendez-vous” centras: Auberge de Saint Donat, 350 Route 329, Saint Donat, Quebec JOT 2CO. Tel. Ir faksas: 819-424-7504. Viešbutis yra keli kilometrai nedavažiavus Saint Donat miestelio. Galima gauti kambarių įvairiomis kainomis, pradedant nuo 49 Can. dol. Užsisakant kambarius, paminėkite, kad priklausote lietuvių grupei.

Bendra vakarienė penktadienį ir vakarienė-pobūvis šeštadienį.

Daugiau informacijos galima gauti adresu: Mrs. Vilija Bulota, 4550 Miller Ave., Montreal, Que. H3W 2E3, Canada. Tel. 514-344-8226 ar 819-424-2803. E-mail: viliabulota@hotmail.com

Organizatoriai: Rytis ir Vilija Bulotai ir Alenas ir Rasa Pavilaniai.

Visi lietuviai slidinėtojai iš Kanados ir JAV kviečiami dalyvauti.

Rengėjai

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports - visas - prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER 35 YEARS

“LEADERS IN LOW COST TRAVEL”

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

**William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

TRYŠ KARALIAI
APDOVANOJO
KETVERTUKUS

Ketvertukus auginančias Latukų ir Gancevskių šeimas aplankė Trys karaliai.

Vilniaus senamiesčio teatro aktoriai, persirengę Rytų išminčiais, UAB “Lietuvos draudimo” gyvybės draudimas vardu pasveikino ketvertukus ir jų tėvelius, įteikė bendrovės dovanas, suvaidino ištrauką iš spektaklio “Betliejaus žvaigždė”, kuris tradiciškai vaidinamas per Trijų karalių šventę Vilniaus rotušės aikštėje.

Šią šventę mažyliams, jų tėvams ir artimiesiems bendrovės “Lietuvos draudimas” gyvybės draudimas surengė “Čagino” restorane.

UAB “Lietuvos draudimo” gyvybės draudimas, kaip primena ELTA, globoja visus Lietuvoje gimstančius trynukus ir ketvertukus. Visi trynukai pirmuosius gyvenimo metus apdraudžiami nuo nelaimingų atsitikimų. O pernai kovo mėnesį gimusį Gancevskių ketvertuką bendrovė apdraudė tuo metu dar visai nauju draudimo rinkoje - kaupiamuoju gyvybės draudimu. Kol mažieji Evelina, Danielius, Augustinas ir Robertas Gancevskiai sulauks 18 metų, draudimo įmokas už juos mokės UAB “Lietuvos draudimo”

gyvybės draudimas. Vaikams sulaukus 18 metų, kiekvienam iš Gancevskių ketvertuko bendrovė išmokės po 10 tūkst. litų.

Ketvertuką auginanti Latukų šeima neseniai taip pat tapo stambiais “Lietuvos draudimo” gyvybės draudimo klientais. Savo keturis vaikus Latukai apdraudė kompleksiniu gyvybės draudimu. Kiekvienas iš šių vaikų po 15 metų gaus po 12 tūkst. litų. Taip pat bus mokamos išmokos, jei kuris nors vaikas per minėtą laikotarpį gaus traumą.

PANEVĖŽIO MIESTE -
TARSI KURORTE

Panevėžio gyventojai, kuriems reikalingas reabilitacijos kursas, gali šias paslaugas gauti ir nevažiuodami į jokių kurortą. Panevėžio poliklinikoje įsikūręs fizinės medicinos ir reabilitacijos centras, pasak jo vyriausiojo gydytojo Jono Laurinaičio, yra visiškai pasirengęs padėti žmogui atsigauti po ligų ar profilaktiškai sustiprinti sveikatą.

Centro vadovas, kaip informuoja ELTA, ypač vertina sveikatinimo procedūras baseinuose. Į didįjį baseiną kviečiami sergantys lėtinėmis kvėpavimo takų, sąnarių, nervų ir virškinimo sistemos

ligomis, turintys sveikatos problemų dėl iškrypusio stuburo. Pacientai vandenyje mankštinasi pagal specialias programas, plaukioja, naudojami hidromasažu.

Yra žinoma, kad sisteminingas įvairių raumenų mankštinimas gerina visas organizmo funkcijas. Tačiau, pasak centro vadovo, žmonėms, kuriems skauda nugarą, rankas ar kojas, mankštintis sporto salėje nėra lengva. Visai kas kita - tai daryti vandenyje.

Mažasis baseinas skirtas vaikams iki dešimties metų. Šiuo metu jame vykdomos kūdikių plaukymo bei vaikų ydingos laikysenos korekcijos programos.

Panevėžio fizinės medicinos ir reabilitacijos centre taip pat atliekamos įvairios elektroterapijos procedūros, čia dirba akupunktūros, manualinės terapijos, kitų retesnių medicinos sričių specialistai. Sergantiems sąnarių ligomis gydyti iš Likėnų kurorto atvežama specialaus, procedūroms skirto purvo.

Pacientai, turintys gydytojų siuntimus, reabilitacinio gydymo paslaugomis naudojasi nemokamai. Sveikiems žmonėms, norintiems paplaukioti baseine, pasimėgauti vandens srovių masažu, teks patiems susimokėti.

AG AUTO BODY
Greitas, nebrangus ir kokybiškas mašinų dažymas.
Mašinų durų atrakinimas*
Tel. 1 (216) 324-6322 Audrius
*Paslauga įmanoma tik savaitgaliais

**NORINTIEMS ĮSIGYTI
LIETUVOJE BŪSTĄ**
Ar jį remonuoti ar statyti
prašau kreiptis visais
dominančiais klausimais
Antanas Motkus
S.Dariaus ir Girėno No 4-10
Birštonas - 4490
LITHUANIA - EUROPE

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)